

HERMAN HEIJERMANS

DE MEID

KOMEDIE-VAN-HAAT
IN TWEE BEDRIJVEN

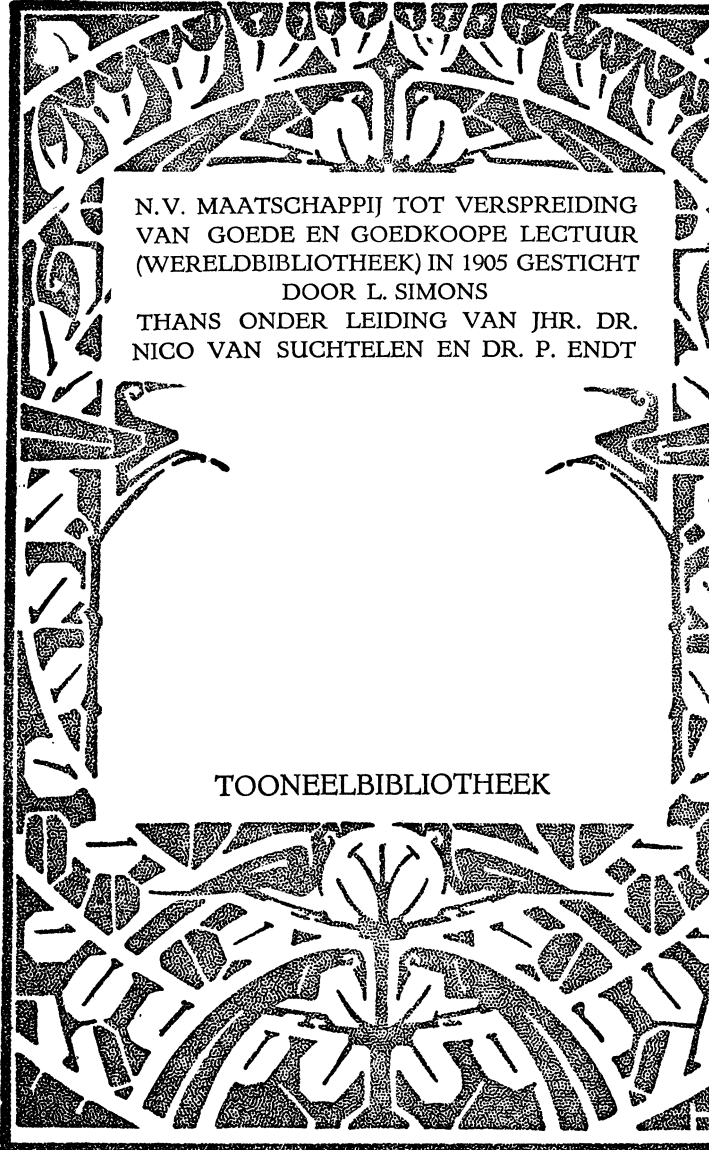
DERDE DRUK

TOONEELBIBLIOTHEEK

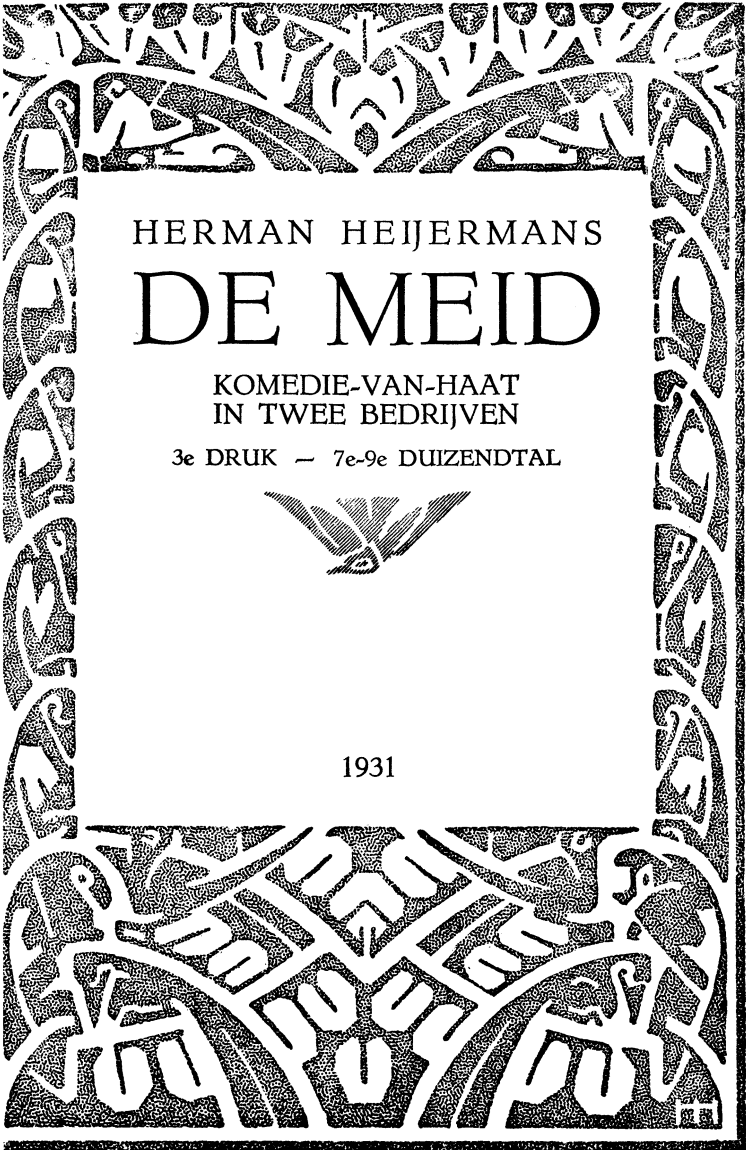

DE MEID

N.V. MAATSCHAPPIJ TOT VERSPREIDING
VAN GOEDE EN GOEDKOOPE LECTUUR
(WERELDBIBLIOTHEEK) IN 1905 GESTICHT
DOOR L. SIMONS
THANS ONDER LEIDING VAN JHR. DR.
NICO VAN SUCHTELEN EN DR. P. ENDT

TOONEELBIBLIOTHEEK

HERMAN HEIJERMANS

DE MEID

KOMEDIE-VAN-HAAT
IN TWEE BEDRIJVEN

3e DRUK — 7e-9e DUIZENDTAL

1931

.....
DRUKKERIJ EN BINDERIJ VAN DE
WERELDBIBLIOTHEEK
.....

DRAMATIS PERSONAE

COR DE PAUW, ingenieur
STANS, zijn vrouw
BETTINA, zijn tante
ANNEMIE, dienstbode
DIRK, kruier, haar neef
CARLIEN, zijn vrouw
MINA, hun dochttertje
DE WASCHBAAS

De handeling geschiedt in een groote provincieplaats.

EERSTE BEDRIJF

(Een sober-gemeubileerde woonkamer. Eerste plan, links, een gesloten schrijfbureau, waarboven, het portret van een man. Tweede en derde plan, links, glazen deuren met tullen gordijnen. In den achtergrond een buffet en een piano, waartusschen een deur. Eerste en tweede plan, rechts, een ronde gedekte tafel, waarop een brandende lamp. Derde plan, rechts, een deur. Stoelen door de kamer verspreid. Bij het buffet een rieten hondenhok.)

EERSTE TOONEEL

ANNEMIE, TANTE BETTINA.

Annemie (een ouwelijke meid met smerige dienstbode-japon en een bevuild voorschoot. Zij is bezig te eten, schenkt zich een glas wijn in, slurpt dat langzaam-behagelijk. Tot het hondebok sprekend):

Nou, nou zalle we nòg is kijke, of je niet lus.... (snijdt 'n stuk vleesch op 'n bord)Me lekkere toeter, me liefie engel van 'n beest.... Enne as je maagie van streek blijft, dan zalle we morrege de hondedokter is late komme.... Maling an hèm of-ie 'r bij is, ja of nee!.... (met het bord naar het hok gaand) Hier is de vrouw, liefie.... Hoor je niet, toeter?.... (houdt 'n stuk vleesch tusschen de tralies)....Wel jessis nog toe, zoo'n arreme slobber.... La-je kop nou niet hange.... Vréét nou wat, beest!.... Je ken toch niet van de lucht leve.... Niet? — Ach, ach wat heb ik 'n zwaar hoofd over jou.... (zij gaat weer zitten, neemt 'n stuk ommelet, strooit daar rijkelijk suiker op, schenkt zich nog een glas wijn in. De huisschel gaat over. Zij eet rustig door. De huisschel gaat nog eens over) Wacht maar, hoor! 'k Ben heelemaal niet van plan.... (de schel gaat driftig over)Wel jessis nog toel.... (zij staat nijdig op, trekt de gordijnen van 't eene raam weg, schuift het venster omhoog, steekt het bovenlijf over het kozijn, schreewt naar beneden):Wie daar? Wat mot je? (zachter) Ik kom, ik kom.... (hangt snel een servet over de wijnflesch, kijkt onrustig de kamer af) Wat zal me nou gebeure! Dáár zal ze van opkijke.... (zij gaat heen door de achterdeur, keert na eenige oogenblikken met Tante Bettina terug)'k Dacht

dat't de vent van de wasch was — anders was 'k gauwer na beneje gekomme.... Enne voor de krant wille ze ook wel is voor niks belle....

Bettina (een ouderwetsche stroeve dame. Zij kijkt achterdochtig rond):

Is me nicht al na 't spoor?

Annemie:

Nee, juffrouw....

Bettina:

Mèvrouw, asjeblief....

Annemie:

....Juffrouw, mevrouw, mijn is 't gelijk....

Bettina:

Mij niet. (een stilte) Waar is me nicht?

Annemie (naar de glazen deuren wijzend):

Dáár....

Bettina (verbaasd):

In de slaapkamer?

Annemie:

Ja, ze was wat moe, ze is 'n kertierte gaan legge. Om half zes precies, mot 'k 'r wekke (naar de klok op het bureau kijkend)Enne 't is pas kwart over vijfve....

Bettina:

Dat begriip 'k niet.

Annemie:

Da's toch anders zoo moeilijk niet te begriipe. Ze is niet goed in orde — de hééle week is ze zoo al geweest — van af dat ze de brief van meneer heit gekrege....

Bettina:

Als jij over je mevrouw spreekt, meisje, dan moet je niet telkens van ze praten, dat zijn we in ònze familie niet gewend.

Annemie:

Zoo. Enne ik ben niet gewend van 'n ander as van me eige mensche standjes te krijge.

Bettina:

Jij zou bij mij niet moeten dienen, meisje.

Annemie:

Hoe is 't gosmogelijk da-we zoo allebei 't zelfde denke. Nou!

Bettina:

Roep mevrouw, asjeblief.

Annemie:

Dat zal 'k wel late. 't Mensch is doodop. En ze heit me zoo gezeid, 'r niet voor half zes te wekke.

Bettina (stroef):

't Is goed. Dan zal 'k even wachten (een *nijdige stilte*. Bettina gaat voor het *schrijfbureau* zitten, Annemie eet van de *ommet*). Is die hond in dat hok van me nicht?

Annemie:

Nee, van mijn.

Bettina (bij het hok):

Van jou? En vindt mevrouw 't goed, dat zoo'n leelijk rood beest....

Annemie (vinnig):

'n Leelijk rood beest? U ben wèl de eerste die 't zeit.... 'k Zou 'r maar niet te dicht bijkomme... Hij is zoo valsch as de hel...

Bettina:

....'k Zal maar niets zeggen....

Annemie:

....Zeg u maar wèl. U hoeft 't voor mijn niet te late....

Bettina:

't Is me 'thuishoudentje wel, hier. Als bij mij thuis 't tapijt zoo vol vieze haren lag, zou ik.... Enfin. Enfin.... Me nicht schijnt 'er zich niet veel van an te trekken. (bij de piano, een vinger over 't blad strijkend). En die stof is zeker om je naam in te schrijven?

Annemie (vinnig):

Ja dat doene wij zoo. Dan hoeft niemand z'n kaaretje af te geven....

Bettina (scherp rondloerend):

Heeft mevrouw al gegeten?

Annemie:

Nee.

Bettina:

Eet ze dan niet thuis met meneer?

Annemie:

Nee.

Bettina:

Praat jij altijd met één woord?

Annemie:

Ja.

Bettina:

Nou, nou! (zij kijkt rond). Drink jij wijn bij je middageten?

Annemie (nijdig):

Wel jessis nog toe, wáár staat de wijn die 'k drink?

Bettina:

Jawel, jawel! 'k Zie niks in je glas — 'k zie geen flesch, waarover je gauw 'n servet heb gedaan — zeker toen ik aanbelde.

Annemie:

As mevrouw geen anmerking maakt, waar bemoei u je dan mee? 'k Ben gek, da 'k 'r om lieg, 'k Mòcht, 'k Ben jarig.

Bettina:

'k Feliciteer je.

Annemie (valsch):

Dank u wel.

Bettina:

En daarom heb je zeker ook de halve suikerpot bij je ommelet gebruikt? 'n Ommelet voor 'n mèid!

Annemie (valsch):

Je ben maar ééns jarig in 't jaar, niewaar?

Bettina:

Ja, ja, ééns in 't jaar. Wil ik jou is wat zeggen, meisje?

Annemie:

Wel ja, zèg u wat....

Bettina:

Jij zit me hier gewoon voor de mal te houden.... Me nicht is natuurlijk nièt thuis. Dat heb 'k dadelijk gemerkt. — Hou je mond! — 't Is mooi. — 'k Heb je daar áárdig gesnapt. Uit 't raam roepen wie 'er is, in plaats fatsoenlijk open te maken — wijn drinken — ommelet met 'n suiker die je niet opkan — 'n mormel van 'n hond in de kamer — geen stof afgenomen — hièr eten inplaats van in de keuken — en 'n japon zóó aangebakken, alsof je 'r de pannen mee schoon heb gemaakt....

EERSTE BEDRIJF, TWEEDE EN DERDE TOONEEL 11

Annemie (nijdig opstaand):

....As je nou hier ben gekomme, om mijn 'r tusschen te neme, dan zit 't je niet glad hoor! 'k Heb werachentig in geen maande van mevrouw zóó'n brutale bek gehad! (*nijdiger*) Da's de omgekeerde wereld!

TWEEDE TOONEEL

DE VORIGEN, STANS.

Stans (een jonge vrouw, met omkringde oogen. Zij ziet de twee verschrikt aan):

....Wat is 'er? Wie schreeuwt 'er zoo? Ben ù't, tante?

Bettina (verbaasd):

Was jij thuis?

Stans:

'k Lag even op bed. — Ben gewoon opgeschrikt door Mie 'r schelle stem....

Annemie:

Door mijn schelle stem? Wel zeker, nou mot jij ook nog beginne! Heb ik 'r 'n voet dwars gezet? 'k Laat me daar judasse! De ééne anmerking na de andere. Nog niet behoorlijk afkenne ete! As 't nóg is gebeurt, zoek 'k 'n andere dienst! (*loopt kwaad-aardig heen, keert terug, grijpt 't bord met de ommet, verdwijnt door rechtsche deur*).

DERDE TOONEEL

BETTINA, STANS.

Bettina:

Zoo iets heb 'k nog nóóit gezien. Permiteer je dat? Laat jij dat toe? Blijft die nog één uur langer in je huis?

Stans (mat neerzittend):

'k Zal 'r daar onder handen nemen.

Bettina:

Onder handen? Práát je één woord met 'n meid die jou zóó brutaliseert?

Stans:

'k Zal 'r.... Nee, laat 't maar rustig aan mij over.... Waarom is u in zoo langen tijd niet hier geweest, tante?....

Bettina:

Moet jij dat vragen? Waarom ben jij in zoo langen tijd niet bij mij geweest?

Stans (onrustig):

Omdat 'k dacht.... omdat u de laatste keer duidelijk gezegd heb... Ugaf toch niet thuis, terwijl u wèl thuis was... 'n Tweede refus aan de déur had 'k liever niet....

Bettina:

'k Heb je geen refus aan de deur gegeven — dat moet 'n vergissing geweest zijn — dat is dan — dan heeft Aagje op 'r eigen hand — want — want....

Stans:

....Geef u geen moeite, tante. Waarom praat u 'r omheen?....

Bettina:

....'k Vraag wel excuus....

Stans:

....Excuseert u zich niet. Laten we eerlijk zijn. Zooals de verstandhouding geworden is, 't mekaar in geen tijden zien, is ze misschien de beste. (*het spreken der tante afwerend*) Nee, heusch, 'r valt niets aan te veranderen. U heeft van af den eersten dag 'n wrok tegen me gehad....

Bettina:

....Dat heb 'k niet....

Stans:

....Dat heeft u wèl. U vond me geen vrouw voor uw neef. U viel over elke kleinigheid. U zat me bij alles dwars. Elke nieuwe rok, elke nieuwe blouse, was voor u 'n gelegenheid om stekelig te zijn....

Bettina:

.... Niet waar....

Stans:

Ach kom, tante — is u de kwestie vergeten over die kanten kraag, die u zoo opzichtig vond? Vergeten dat u Cor dien avond zóó prikkelde, dat als 'k niet tusschen beien gekomen was....

Bettina:

....Die wàs ook opzichtig en hoe!....

Stans:

....Misschien ja, misschien nee — 'k weet 't niet, 'k kan me 'er niet meer moeilijk over maken — 'k ben 't al haast vergeten. Die

ééne middag, dat weet u wel, was 't toppunt. Me in 't bijzijn van m'n man te verwijten, dat 'k niet alleen niks had meegebracht, maar dat 'k 'm ook, met m'n nukken en caprices — zei u dat niet? — an de bedelstaf zou brengen — dat was zoo grof — 'k zeg 't u precies zooals 'k 't denk — dat Cor in z'n drift nog gematigd antwoordde. Toen hebben we mekaar nog an de trein gezien, voor 't laatst.... (dof)toen Cor voor z'n zaken voor vier maanden op reis ging. En terwijl 'k huilend de trein nakeek — o God, was-ie maar nooit weggegaan! — en u zòcht, was u al zonder goeiendag te zeggen 't station uit. U heeft zoo'n bijzondere soort hartelijkheid.... Toen ben ik de minste geweest, heb op 'n Zondagmiddag aangescheld — u gaf nièt thuis....

Bettina:

....'k Zei toch al....

Stans:

....'t Is goed. 't Kan me niets schelen, niet hoe en wat. 'k Ben 'n beetje ouder geworden — zoo oud dat 'k mezelf haast niet.... Maak geen verontschuldiging, tante! 't Dient tot niks. Wij mogen mekaar niet lijden en dat wéten we allebei. Als u vandaag hier komt, juist 'n uur vóór Cor moet arriveeren, dan kan 'k wel zonder groote inspanning narekenen, dat ik met die visite niet veel uit heb te staan. En u hoeft niet ongerust te zijn, dat ik 't Cor zal vertellen, hóé prettig en gezellig wij samen in dien tusschentijd hebben geleefd.

Bettina:

Dat heb je an jezelf te danken. 'k Heb je nooit anders dan als stijfhoofdig gekend. Als 'k niet vandaag de ingeving had gekregen, om aan te komen, dan was jij nòg blijven koppen, niet waar?

Stans:

Dat wàs 'k.

Bettina:

Toen in 't station, daar kom 'k eerlijk voor uit, was je zoo ridicul, met je à jour gewerkte hals en armen....

Stans (triestig):

U ziet wel, u kùnt 't niet laten....

Bettina:

Ik geneerde me.... Dat mag dan verkeerd zijn geweest.... Daar wil 'k niet over praten.... Ik ben 'n vrouw van andere opvattingen dan jij.... Hàd 'k zóó'n ongelijk?

Stans:
Misschien niet.

Bettina:
Was 't niet voor je bestwil?

Stans:
Misschien ja.

Bettina:
Vier maanden heb 'k haast niemand gezien. Op mijn leeftijd
voel je je wel eens eenzaam.

Stans:
Op den mijne — ook.

Bettina:
Jij?

Stans:
Ik.

Bettina:
Laat 't uit zijn. — Wil je me 'n zoen geven? — Nee?

Stans (dof):
U komt 'n beetje te laat. 'k Heb al die weken, die vier maal
vier weken, aan niemand aanspraak gehad, aan niemand, nie-
mand.... Als 't langer geduurd had, was 'k misschien gek ge-
worden (*smartelijk de handen wringend....*) En nou 't einde
'r is, weet 'k nòg niet hoe 't moet....

Bettina:
'k Begrijp je niet, 'k begrijp je heelemaal niet. Wat bedoel je?

Stans:
'k Bedoel,... (*Annemie treedt binnen, neemt den suikerpot van
de tafel, loert, gaat weer heen.*)

Bettina:
Mag die zoo maar binnenkomen, zónder kloppen?

Stans:
Nee, natuurlijk.

Bettina:
En je laat 'r begaan....

Stans:
.... 'k Zou 'r wel wegsturen — dat zou 'k zéker (*glimlachend*),...
't Is zoo moeilijk 'n andere meid te krijgen, een die je vertrou-

wen kan. Daar heeft u toch ook ondervinding van — ze kent 't huishouden, weet hoe 'k 't wil hebben....

Bettina:

Kent ze 't huishouden? Dan ken ik 't niet meer! Enfin, misschien heb je liever dat 'k.... (een stilte)Ben je ziek geweest, Stans?

Stans (aarzelend):

Nee.

Bettina:

En ze vertelde dat je de laatste week, na Cor z'n brief....

Stans:

....Dat heeft ze gefantaseerd.

Bettina:

Je zal wel denken: waar bemoeit ze zich mee — waar bemoeit ze zich mee, terwijl ze nog geen tiën minuten over de vloer is, maar 'k kan 't niet voor me houden — 'k mag dan vroeger nog zooveel tegen je gehad hebben: dat heb 'k altijd van je getuigd, dat je 'n propere vrouw was — en nou — en nou.... ze heeft hier vandaag niet geveegd, geen stof afgenomen....

Stans:

....Dat geloof 'k toch wel....

Bettina:

....'t Tapijt ziet rood van de hondeharen.... Van wie is die hond?

Stans (aarzelend):

Van mij.

Bettina:

Van jou?

Stans (aarzelend):

Ja.

Bettina (ongeloovig):

O, (een stilte).. — Eten jullie niet thuis?

Stans:

Nee. 'k Zou Cor om zes uur afhalen — dan zouden we om z'n thuiskomst te vieren samen in 'n restaurant eten. Gaat u mee?

Bettina:

Voor 't eerst na vier maanden zijn jullie natuurlijk liefst alleen.

Stans (*gedwongen bartelijk*):

Gá u meel't Zal Cor genoeg doen. Cor zal 't prettig vinden. Heusch.

Bettina:

Nee. 'k stoor jullie niet. Mogelijk kom 'k van avond nog (*opstaand*). Moet je je niet aankleeden?

Stans:

'k Bèn aangekleed.

Bettina:

Aangekleed? Wil je Cor zóó ontmoeten?

Stans (*triestig*):

Zie 'k 'r nóg te opzichtig uit?

Bettina:

Opzichtig? Je zal toch wel 'n béetje toilet maken?

Stans:

De tijden zijn veranderd.... Vindt u niet? Vroeger....

VIERDE TOONEEL

DE VORIGEN, ANNEMIE.

Annemie (*loert de kamer rond, begint aan de tafel te scharrelen*).

Bettina (*na even ongeduldig gewacht te hebben*):

....Als je weer binnenkomt, meisje, moet je eerst behoorlijk kloppen. Nieuwaar Stans?

Stans:

Ja, dat moet je niemeer vergeten, Mie....

Annemie:

Dacht 't wel.... Dàcht 't wel....

Bettina:

Wat dacht je wel?

Annemie:

'k Heb 't niet tegen ù.... In geen maande 'n woord geweest en nou zoo ineene.... Jawel, dàcht 't wel.

Stans (*timiede*):

....Mie, wees zoo vrindelijk en ruim strakjes af.

Annemie:

O, mag 't nòù niet? Mag 'k 'r niet bij weze?....

Bettina (uit de hoogte):

Nee, we zullen wel bellen.

Annemie (valsch):

We.... wè.... wè zal niks.... (bij de deur) Je mot je maar goed late opstoke! (slaat nijdig de deur achter zich dicht).

Bettina:

Liever dee 'k zelf de trappen en 't portaal, dan dat 'k zoo iets 'n minuut duldde. Weet je hoe 'k 'r daarnet, toen 'k binnenkwam, aan heb getroffen? Stil! (luistert, staat vlug op, loopt op de teenen naar de deur).

Stans (angstig):

Niét doen, tante! Niét doen, tante!

Bettina (opent snel de deur — Annemie struikelt binnen:

....Nou hebben we je 'ns mooi gesnapt, nàre, gluperige meid...

Annemie (in ruzietoon):

Heb jij mijn gesnapt? Met wat? Ben je gek, mensch! Me snappe as 'k binne kom! Laat jij die zoo maar d'r gang gaan?....

Stans (sussend):

Hou je mond, Mie! Hou àsjeblief je mond....

Annemie:

Me mond houe! Nog niet voor tien! Die snàpt me! Da's om over te vertelle! 'n Mooie dàmè die an de deur komt kijke, of 'r geluisterd wordt. 'k Laat me achter me rug bekladde!

Bettina:

Achter je rug, impertinente feeks.... Je màg 'r wel bij zijn, je mag 't wel hooren dat 'k aan je mevrouw vertel, hoe jij hier wijn zit te drinken....

Annemie:

Wel jessis, wat schrik 'k me daarvan! Mocht 'k wijn drinke, a of nee?

Stans (aarzelend):

Dat mòcht ze, tante. Toe, ga nou heen....

Bettina:

En 'n ommelet met 'n half ons suiker 'r over?

Stans (aarzelend):

Daar wist 'k niet van.

De Meid 2

Annemie:

Wist jij daar niet van? Nou 't is goed, 't is heel goed. We zalle maar zegge da-'k lieg. 'k Zal 't in me oore knoope. 't Is best, hoor! (nijdig af).

VIJFDE TOONEEL

BETTINA, STANS.

Stans:

'k Voel wat u zeggen wil, tante.... 'k Heb 'r zelf de meeste schuld an.... 'k Heb 't te lang laten inwortelen.... Ze is bij ons, zoolang we getrouwd zijn.... Ze heeft vroeger al bij moeder gediend.... We hebben mekaar als meisjes gekend.... Dat maakt 'r gemeenzaam.... Dat geeft 'r 'n toon, die afschuwelijk, die akelig, die verschrikkelijk is.... 'k Zal 'r.... Half zes!.... Ga u mee na de trein?

Bettina (goedig):

Nee, de sta-in-den-weg, 't mensch nòg lastiger dan 'n schoonmoeder, zooals Cor zoo dikwijls gezegd heeft en zooals jij misschien nog meer heb gedàcht, zal in de eerste uren op 'n afstand blijven.

Stans:

U doet me heusch 'n plezier....

Bettina (verwonderd):

't Lijkt of je 'r iets tegen heb, Cor alleen te ontmoeten.

Stans (lachend):

Haha! Wat zou ik daar tegen hebben? Hoe komt u op den inval? (haar pantoffels uitschoppend) Waar zijn me bottines? (in de kamer zoekend) Waar heeft Mie die gezet?.... (kijkt in de slaapkamerdeur) 'k Zie ze niet....

Bettina:

't Doet me genoegen, dat je de toffels die ik voor je maakte nog draagt. — Laat 'k je niet langer ophouden. Dag Stans. Zijn we verzoend?

Stans (haar afgetrokken ombelzend):

Ja, tante.

Bettina:

En willen we nu probeeren vriendinnen te blijven?

Stans (afgetrokken):

Ja tante.

Bettina:

Geef de groeten aan Cor en zeg 'm in mijn naam, dat-ie je 'n beetje versterkende middelen moet geven. Je ziet 'r niet te best uit. Dag kind.

Stans:

Dag tante. (zij loopt tot de deur mee, gaat dan wanhopig-starend in een fauteuil zitten).

ZESDE TOONEEL

STANS, ANNEMIE.

Annemie (treedt stuursch binnen, vouwt de servet van de wijn-flesch op, kijkt een paar maal nijdig om):

Wat wist je nou niet van 'n ommelet?.... (een stilte)Wáár-om most 'k de kamer uit?.... Nou?.... Als 'r andere bij zijn heb je 'n groote mond — alleenig doe je geen bek open!... (schenkt zich 'n glas wijn in, gaat met den rug naar Stans toe zitten, slurpt rustig voortpratend).... De streke — de streke, om ineene de deur open te smijte (slurpt). . 'k Ben van gistere.... God zal 'n meid beware, om bij zoo'n zure nijdas te diene. (slurpt)Van de ommelet wist ze niet! (slurpt)Ik weet zoo'n boel niet.... (slurpt)En zij verraait van 'n ommelet. (slurpt) Ik zeg maar: de kruik gaat zoo lang te water, tot-ie barst. (slurpt) Dat ken 't kleinste kind je zegge.... (zieh nijdig omkeerend)Wat zit je nou? Mot je te laat an de trein komme?

Stans (dof):

'k Wou dat je me me bottines gaf. 'k Kan ze nergens vinden.

Annemie:

Ze staan onder 't bed, Je heb ze d'r zèlf neer gezet.

Stans:

Heb je ze dan niet gepoetst?

Annemie:

D'r was geen spatje op. Elke dag is niet nodig.

Stans (staat op, gaat de slaapkamer in. Annemie neemt een sinaas-appel van de fruitschaal, begint die te schillen. Stans keert met de bottines terug):

....Ze zitten vòl modder. Zóo kan 'k ze niet aantrekken.

Annemie:

En ik sta d'r niet voor op. Nog geen rust om af te ete. Ze zalle niet onder je rokke kijke.

Stans (met ingehouden drift):

't Wordt met jou zóó onhoudbaar, zóó onhoudbaar.... Als 't zoo voortgaat, dan, dan....

Annemie (een schijffe sinaasappel in den suikerpot doopend, onverschillig):

....Dan zeg je me de dienst op....

Stans (driftig):

Dan ga je 'r op staanden voet uit....

Annemie (een tweede schijffe in den suikerpot doopend, zich omkeerend):

....As je dat nóg is zeit, doe 'k 't! En knap as je me werom haalt!

Stans:

Jij behandelt me zoo gemeen, jij vergeet zoo heelemaal dat ik....

Annemie:

....Ja, dat vergeet 'k. 't Is maar goed dat me geheugen zoo kee-
duuk wordt, òf wou je.... 'k Zal maar denke dat je met 'n ver-
keerd been uit je bed ben gestapt. Dan ben ik de wijste.

Stans (gedwee):

....Waar is de schoenborstel?

Annemie:

Op z'n plaas in de keuke.

Stans (gaat naar de deur, keert zich om):

....Je had vanmorgen 't bed ook niet afgehaald.

Annemie:

Je zal 'r niet van bederreve om 't óók is te doen.

Stans:

En — an je eigen kamer heb je geen hand uitgestoken.

Annemie (rustig):

Dacht 't wel. Jawel, je ouwe tante heeft je de les geleze.

Stans (opvliegend):

Als m'n man thuis is, loopt 't spaak.

Annemie (valsch):

Loopt 't spaak? Met wie? Met mijn? An mijn ken niks gebeure.
'k Zou wat vort make. Je mot 't zellef wete as je te laat komt.

Stans (beftig):

Pas op, pas op, dat je 't niet te ver drijft! (af).

Annemie (eet rustig de laatste schijfjes van den sinaasappel, praat met den hond). Toeter! Kom je 'r niet uit? Hoor je me niet, toeter? (schenkt wat water op een bord, gaat naar het hok, opent het bek). Drink nou is, beest, (de hand in het hok stekend) Ach, ach, stumper, wat is je neusie warm! Nou valsch kreng, mot je bromme? Is dat me dānk? Ken je de vrouw nie meer? Geen watertje? (tot Stans, die terugkeert, terwijl ze in dezelfde gebukte houding blijft zitten):

....Dat hei-je gauw gelapt. Dat doe 'k je werachtig niet na. As 'k 't vróeger zoo in 'n vloek en 'n zucht dee, kreeg 'k wat te slikke.... (tot den hond) Drink nou is, toeter. Jessis, beest wat ben je belabberd-ziek. (valsch) 't Zou me niks verwondere dat jij 'm vergeve heb, zoo goed as je mijn zou wille vergeve....

Stans:

Als 'k daar den móéd toe had, maakte 'k zèlf 'n eind an me leven....

Annemie (opstaand):

Wat wor je nou tragisch! Of 'k zoo „De Twee Weezen” hoor! „De Rooie Brug” is 'r niks bij.... (Stans zakt op 'n stoel, begint te snikken)Da's héél verstandig. Da's zeker om 'm daalijk rooie oogen te late zien. En as-ie vraagt waarom je gehuild het, sta je met 'n mond vol tande. D'r hebbe meer vrouwe gedaan wat jij het gedaan.... As ze d'r later allemaal zoo over lameteerde....

Stans (nijdig):

....Hou op met je troost!

Annemie:

Ik in jouw plaas zou zoo vroolijk as 'n vogeltje in de lucht zijn!.... Je hebt niet één rede om in de piepzak te zitte. Ik zal geen bek open doen. Mijn ken je vertrouwe alsof 'k je moeder was.

Stans (zich inhoudend):

....Mensch, mensch, als je wist hoe 'k je....

Annemie:

....Hoe godzalig je van me houdt!....

Stans:

....Hoe 'k je haat!..... Wat ben jij 'n afschuwelijke medeplichtige!

Annemie:

Ha-ha-ha-ha! Die ken uit de hoek komme!Medeplichtig?
Ha-ha-ha-ha! 'k Zou zegge dat ik met 'm na bed ben geweest!

Stans (*dreigend*):

Pas op, pas op! Je drijft me zoo ver dat 'k, dat 'k....

Annemie:

....Dat je wàt? Dat je wàt?

Stans:

Dat 'k je.... (*houdt zich in, loopt gejaagd heen en weer*).... Da's me érgste straf. Zóó een tot vertrouwde. Onder de plak te zitten, bang te zijn, elk uur, elke minuut, voor zoo een as jij! God, God wat 'n vernedering! Wat 'n pijnbank! Wat 'n märteling! Dat hou 'k niet uit. Daar stik 'k bij! (*heftig*): Zóó als-ie ankomt, zeg 'k alles, alles, alles! Dat doe 'k! Dat doe 'k zonder aarzelen! Als-ie gehóórd heeft, hoe jij me drie maanden gesard, gepijnigd, gekweld, bestolen heb, zal hij de eerste zijn, om je bij je strot te pakken en je de deur uit te smijten, te smijten, te smijten!....

Annemie:

Da's goed. Mot je doen. 'k Wil wel is gesmete worde. Hoe kom je zoo laat op de inval? Ha-je toch eerder kenne doen.... (*plots kwaadaardig valsch*): 'k Heb genoeg van de lolletjes, versta-je? We zalle de blaadjes is omkeere! 'k Ga me bulle pakke! Dadelijk! (*bij de deur*). En dan zalle we is verder kijke wat jouw papiertje-van-de-amoor voor uitwerreking het! Die háát me! Die háát me! Je most kenne wete hoe ik jóú, jóú, jóú haat....

Stans (*angstig*):

Schreeuw zoo niet!

Annemie:

Niet zoo schreeuwe? As 'k de deur uit ben zal 'k nièt schreeuwe, zal 'k 't iedereen in z'n oore fluistere, hoe jij,...

Stans:

Loop niet zoo vort, Mie. Ga nog effen zitten, Mie. Laten we mekaar nou is begripen, Mie. As je driftig ben, Mie....

Annemie:

Nee, je heit zúlke vuile dinge gezeid — 'k ga me bulle pakke....

Stans (*naar de klok kijkend, gejaagd*):

Toe, 'k heb haast geen tijd meer — ga nog èffe zitten....

Annemie:

Nee, 'k gà niet zitte.... 't Is nou natuurlijk Mie voor en Mie na.... Enne zoete koekies bakke.... Je heb je nou in je drift is lekker late kenne.... 'k Ga d'r van door.

Stans (*wanhopig*):

Als 'k je maar vertrouwen kon! Als je maar niet elk oogenblik zoo'n misbruik maakte, van wat je weet.

Annemie:

Heb ik misbruik gemaakt? Zou ik niet liever me tong late uitrukke! Maar jij! Jij konkelt achter me rug — over 'n ommelet — over me hond — over kloppen an de deur — jij laat je tante op d'r teene loope om me te snappe.... Da's me dank! Ja, da's me dānk! Elleke andere dienstbooi zou je briefie verraje hebbe, zou je briefie hebbe uitgebracht an andere meide in de buurt! Heb ik 'n asem gelate?

Stans:

Dat heb je niet, dat weet 'k wel....

Annemie:

Nou dan?

Stans:

As je maar wat minder vrijpostig dee, Mie. As je wat minder in 't huishouen voor mij overliet.

Annemie:

Zeg liever dat 'k niks uitvoer.

Stans (*gedwee*):

Je voert wel uit.... Je.... Je....

Annemie:

Nou zit je te hakkele, omdat je eigelijk niet weet wat je wil.... Ja, toeter, dat hiete we spijkers op laag water zoeken! (*Stans opent 't schrijfbureau, zoekt in een der laden*).... Ja, toeter, we gane verkasse. We benne hier allebei te veel, beest....

Stans (*met een bankbiljet in de hand*):

....Je hoeft niet weg te gaan. We hebben wel is meer in drift....

Annemie:

Nee, 'k neem niks an. 'k Sar je toch zoo? 'k Kwel je toch zoo? 'k Heb toch zoo'n vuile strot! (*het bankje afwerend*). Nee, nee! Later zeg-ie dat 'k 't gestole heb!

Stans (*weer naar de klok ziend*):

....Toe nou! 'k Had je toch wat voor je jaardag beloofd!

Annemie:

Voor me jaardag?

Stans:

Je ben toch jarig?

Annemie:

Nou, as 't voor me jáardag is, zal 'k 't voor één keer nog is door de vingers zien.

Stans (*haar de handen drukkend hartstochtelijk*):

....Doe 'r 'n eed op.... Zweer nòg is

Annemie:

Nou! Nou! Je drukt me ring in me vingers! Ben je gek om iemand zoo'n zeer te doen! 'k Heb al tiènmaal gezwore. Ellef is 't gekkenommer.

Stans:

Steek nog ééns, nog ééns je vingers op....

Annemie:

....Daar dan!....

Stans:

....Zweer dat je niémand, nièmand 'n woord zal zeggen.

Annemie:

Nommero ellef!.... Da- 'k niemand 'n woord zal zegge....

Stans (*driftig*):

....Me man niet!....

Annemie:

....Dat hoef 'k 'r niet bij te zwere.As 'k niemand zeg, is je man d'r inbegrepe!

Stans (*driftig*):

....Dus je zwéért....?

Annemie (*verveeld*):

Ik zweer! En mòrrege weer eed nommero twaalef!

Stans:

Nee, nòu ben 'k gerust.... Nou ga ik na 't station.... 'k Heb haast geen moed.... 'k Wou dat 'k 'm misliep....

Annemie:

Hoe ken me zoo in de piepzak zitte? 't Is werachentig waar: jouw geweten moste ze onder 'n stolpie zette.... Draag je die toffels nog? Kijk de mijne is — de teene steke 'r door.

Stans (*haar boed opzettend*):

Neem ze maar — 'k zal wel 'n paar nieuwe....

Annemie:

En de bloes die je gisteren an had, mag 'k die an me nicht geve, me achternicht, die op visite komt?

Stans (aarzeland):

Da's goed.

Annemie:

En jullie komme zéker niet te vroeg thuis — voor me jaarsvisite?

Stans (dof):

....In de eerste twee uur zeker niet.... 'k Geloof niet da 'k 't tot 't station breng.

Annemie:

Ach, ach, wat zal jij as je 'n daggie ouwer ben, om je malligheid van vandaag lache... Wel de groete an meneer! (laat Stans uit).

Stans:

Tot van avond!

Annemie:

Tot van avond!.... (kijkt haar na, roept)Leit de krant niet benejen in 't portaal? Toe reik 'm effe an! Wil je? Dank-ie wel.... (zij trekt de lamp wat neer, schenkt zich nog een glas in, maakt 't zich makkelijk in een stoel, verknuffelt zich in lezing. De schel gaat over. Vlug staat ze op, kijkt door 't venster).Ja? Ja!.... Jessis vent, wat kom jij altijd op 'n ongelegen uur! Wat zeg-ie? Ja, met die pruim in je mond versta 'k niks — Stil maar! — (den sleutel in haar zakdoek knoopt). — Van onderel — Daar komt de sleutel! (neemt de krant weer op)Ja! Binne!

ZEVENDE TOONEEL

ANNEMIE, DE WASCHBAAS.

Waschbaas:

Goeien avond. — Asjeblief.

Annemie:

Zet maar op 'n stoel. Is 't hemd van de vorige keer 'r bij?

Waschbaas:

Wat hemd van de vorige keer?

Annemie:

Dat 'r te weinig was! Zeg, doe niet zoo onnoozel — 'k hei 'r drie meegegeven en je hei d'r twee thuisgebracht.

Waschbaas:

Daar bemoei ik me niet mee. Me vrouw wascht — ik breng rond. 'k Zal 't zegge.

Annemie (*bij den stoel met de wasch*):

....Ja, dat zegge ken 'k. 't Is 'r alweer niet! Dan ken je om je cente komme, as je 't meebrengt.

Waschbaas:

Daar treje me niet in.

Annemie:

Dan tree je d'r uit! In me rok met kante was laast ook 'n gat gebrand. (*tellend*) Een, twee, drie, vier, vijf, zes.... D'r stane zeven zaddoeke op 't lijssie.... 't Is God geklaagd!... Bij jullie houdt 'n arme meid geen draad over!... Een hemd en een zaddoek in nog geen acht dage!.... Denk je da-'k 'r met stele an kom?

Waschbaas (*grijnzend*):

....Met stele niet, met wondere zalle me zegge.... Drie kwart van je goed, zeit me vrouw, heit doorgehaalde merke of merke die niet van jou zijn.

Annemie:

Wel jessis nog toe!

Waschbaas (*bij den stoel met de wasch*):

....Spijkers met koppe! Asjeblief!.... A. D. — dat ben jij.... 'n Doorgehaald merk: dat ben jij ook, zalle me zegge.... C. de P.... C. de Pauw.... Da's 'n naam, die erges op de deur staat.... Da's alweer C. de P.... en weer C. de P.... en nog is C. de P.

Annemie:

As je nog langer met je modderpooten 'n sla van me wasch maakt, ken je 'm werom neme om over te wassche.

Waschbaas:

Zoo'n kouwe drukte over één hemd en één zaddoek hoeft jij niet te hebbe. Dat mòt me vrouw in de war brenge, al die merke in één wasch.

Annemie:

Mot 'k jòu permissie vrage, lange lijs, of 'k van mevrouw verslete goed anneme mag?

Waschbaas:

Zijn mijn zake niet! Voor mijn part zit 't heele allefabet in je wasch! Je denkt alleen maar, dat jouw mevrouw aardig slijtsch

is.... (een kanten mouw uit de wasch tillend)en dat ze d'r plezier in heit jou met die kant op 't kwaje pad te brenge! Meid, pas op! As je moer je zoo in de kant ziet....

Annemie (grinnkend):

Me moer, lange lijs, is 'n halve eeuw dood!

Waschbaas (grinnkend):

Dat zou me an jou niet zegge... 'k Zal met zoo'n dienst gestraft worde! Krijg jij elke middag je fleschie?... (er wordt buiten gefloten).

Annemie:

Schiet op — daar is me visite! Eerst 't hemd en de zaddoek, dan de cente! (even in de slaapkamer)Vooruit, hier is de vuile!

Waschbaas:

Da's onderpand genoeg! Meid, denk an 't kwaje pad!

Annemie (terwijl er weer gefloten wordt):

....Ruk nou op! En laat ze boven. (hem terugroepend)Hé, me sleutel!

Waschbaas:

Asjeblief.

Annemie (hem terugroepend):

....En me zaddoek! De zaddoek, waarin 'k 'm gebonde had.

Waschbaas (den vuilen zakdoek bekijkend):

....Jawel!.... C. de P.... C. de P.... Jij C.-de-Peet je hier warmpies binne! (af).

ACHTSTE TOONEEL

ANNEMIE, CARLIEN, MINA

Annemie (bij de deur):

Pas-ie op Carlientje! De onderste roei leit los!

Carlien (een toegetakelde burgerjuffrouw):

Hartelijk gefeleceteerd! Nog veel jare! (zoent haar) Nou Mina, zeg-ie niks?

Mina ('n bleek verlegen meisje van 'n jaar of vijftien):

....'k Feleceteer u wel nicht, en da's van ons....

Annemie (bewondert 'n vogelkooi met sijsje):

....Ach God, da's lief! Ach, wat is dat lief! Ach, wat 'n snoep

van 'n beesie! Daar dank 'k je duizendmaal voor. (omhelst Carlien en Mina) Ach, ach, wat 'n engeltje! As-ie in de avondlucht maar geen kou heit gevat! Dat zou zonde zijn!

Carlien:

Nee, ze heit 'm in 't wolle doekie gedrage, da-'k van je geleend heb. Daar hei-je 't terug.

Annemie:

Had niks geen haast! Wè hebbe 'r vier zoo. Zingt-ie?

Carlien:

Nou dàt zou 'k denke. Bij de juffrouw naast ons, van wie 'k 'm heb overgenomen, heit-ie lange jare gezonge. En hij doet kun-sies! As je 'm 'n vingerhoed met 'n touwtje geeft, trekt-ie 't water op. Wat 'n menscheverstand! (een pak losknoopend). En hier hei-je de schotels van de kliekies, die je Zondag hebt mee-gebracht.

Annemie:

Had óók niks geen haast! 'n Schaaltje meer of minder....

Carlien:

't Spijt me machtig — Netje heit 't oor van de dekschaal gebroken.

Annemie:

Wè zalle maar zegge: scherve benne geluk. Doe je hoed af. Doe je mantel uit. (tot Mina, die bij 't bondenhok geburkt zit) Laat-ie je niet in je vingers bijte, Mina.

Carlien:

Hei je 'n hond?

Annemie:

Wi-je 'm zien? Kom hier. Niet te dicht 'r bij. (zij knielt met Carlien, naast Mina, voor 't bondebok) Toeter!

Mina:

....Kischt! Kischt!

Annemie:

Da's nou zóó'n trouw beest, daar vin je geen tweede van....

Carlien:

....Mooi is anders....

Annemie:

....As de leelijkers 'r niet weze mochte, zatte wij geen van vière hier! Is-ie goed? Hahaha!

Carlien (opstaand):

Elk zijn meug zee de boer....

Annemie (opstaand):

.... Verlejen week is-ie me nageloope — toe 'k boodschappe dee — en niemeer van me af te slaan — enne dat zou je nou niet geloove — is 't gek hoe je an 'n stom dier wenne ken — as 'm wat zou overkomme — zou 'k me gewoon ellendig voele....

Carlien:

Ga deur! Ik nog voor geen twee dozijne! Ik màg geen beeste.

Annemie:

Dat komt omdat jij 'n man en kindere het.

Carlien:

O zoo! Die spele genoeg de beest.

Annemie:

Ja, help maar 'n handje, Mina, om de tafel af te ruime. 't Olie-en-azijnstel mot in 't buffet. Enne die pot sjem ook. As je trek heb, mag-ie 'n lepeltje proeve. Ga je gang maar! Nee, de fruitschaal mot je late staan, Carlien. Daar zalle we nog gebruik van make. De borde kenne weg. Loop jij nou is as 'n knappe meid na de keuken, Mina — daar hei-'k 'n kommetje koffie gezet, om bij te kwijle.... Enne dan zet je de waterketel op 't gasstel voor as je vader daar komt. Dirk kòmt toch? (buiten wordt gefloten). Hoe is 't mogelijk! Net as je over 'm kletst....! (in de deur roepend).Trek is an 't touw, Mina! En waarschouw voor de roe! (neemt eenige flesschen uit 't buffet)Kom d'r in, Dirkie!

NEGENDE TOONEEL

ANNEMIE, CARLIEN, MINA, DIRK.

Dirk:

Geluk gewenscht! (op de flesschen wijzend). En nog veel jare zóó!

Annemie:

Alweer 'n droge lever?

Carlien:

Mot je hèm vrage!

Dirk:

'n Droge lever die geen nat noodig heit, is 'n blompot zonder water.

Annemie:

Begin maar eerst met 'n kommetje koffie! (tot min) Ja, zet op tafel. Dat heb-ie handig gedaan. Schenk jij vast in, Carlien! Dan krijg ik de gebakkies (neemt ze uit 't buffet). Enne voor Dirk hei-'k 'n sigaar met 'n båndje!

Dirk (*de flesschen bekijkend*):

...Cognac fien... Anniesette... Perfet-amoer... Burdeaux... Dat ken 'n kéét worde! (*de sigaar bekijkend*) ...Poer la nobles!... Die zal 'k met aandacht rooke.

Carlien:

Nou, da's kòffie! Da's kòffie! Geef mijn maar zoo'n lange gedraaide met room d'r in (*zij drinken even zwijgend*)Jij ben hier met je neus in de boter gevalle... Da's 'n lot uit de loterij...

Annemie:

As 't maar geen niet is!

Carlien:

'n Niet? Om je vingers te likke — Dirk, laat je lever nog effe droog! 't Is nog zoo vroeg in de ochtend — da's 'n dienst uit de duizend. As 'k zie hoe me dochter Sjannet 't heit, met amper margarine op d'r brood en de heele dag in 'n keuken as 'n kelder zoo ijzig, dan ben jij in de zèvende hemel.

Annemie:

'k Zal de laatste zijn om te beklage! Hoe zitte we hier Dirkie? Heb je 't goed bij me, jongen?

Dirk:

Proost! Santjes! 'k Zit in Abraams schoot. Zal 'k juillie ook 'n poesie schenke?

Annemie:

Da's goed. Nee, Dirk, geen vierde glas! Zij is benèje de jare.

Dirk:

'n Halvie zal 'r niet hindere.

Annemie:

Santjes (*slurpt*)! Wat 'n gezelligheid! Jammer dat hij van avond werom komt!

Carlien:

Wie hij?

Annemie (*naar het portret boven het bureau wijzend*):

...Hèmmes. D'r man. Nee, Mina, zoo'n gróót glas met aniesette,

krijg je niet.... (*drinkt de helft van 't glas*) Da's genoeg voor je om mee te beginnen. De appele en de sinaasappele zijn 'r om te ete! (tot Mina). Krijg is messies uit 't buffet, kind.

Carlien:

Merkt zij 't niet datte we....

Annemie:

....Maling an! Láát ze 't merke! Enne wat bordjes, Mina! Zoo moste we tot 'n uur of twee, drie kenne blijve plakke.

Dirk:

Ik heb geen haast. 'k Zel je geen uurloon op je rekening zette. Santjes! (*wipt zijn glas in één zet om, verslikt zich, krijgt een benauwde hoesthui*).

Carlien:

Zag 'k ankomme! Zoo'n klein keelgat en zulleke slokke!

Annemie (*'n glas water inschenkend*):

....Drink dan is, Dirk! Drink is!

Mina:

Neem 'n glaasie water, vader!

Dirk (*lacherig-hoestend*):

Water! Water? Nee water niet! 'k Ben bang da'k 'r me an verslaaf! Hahaha!

Annemie:

Ik heb me ook zoo is in azijn verslokke. 'k Docht da'k stikte.

Dirk:

Weet je wat nòg benauwder is?

Annemie:

D'r gaat niks boven verslikke in azijn en cognac.

Dirk:

Hèhè! Dan mot je Carlien is bijwone, as ze de smoor in heit, en in d'r worde stikt, hèhè! Waar of niet, Carlina?

Carlien:

Begin nou weer niet te sarre, Dirrek. Daar heit-ie 'n handje van! En às 'k wèl ùit me hummeur ben, verdraait-ie 't nóg om me links te late legge.

Dirk:

Ik leg toch altijd rechts! Wat mot je dan? (*inschenkend*). ...Nog allemaal 'n slijmverschrikkertje?

Annemie:

Zachies an Dirk — 't is geen angenome kruierswerk — 'k heb bij me ete al rooie gedronke — zachies an voor 't lijntje.

Carlien:

Bij je éte wijn? Gossiemijsne, ben jij bij 'n engele van mensche!...

Annemie (uit haar beurs 't bankbiljet nemend):

Ja, ja! En dat hei-'k voor me jaardag gekrege.

Dirk:

Zestig gulden?

Carlien:

Zestig gulden!

Dirk:

Zestig gulden! Daar ken ik me 'n ongeluk voor kruie.

Annemie (tot Carlien):

Je hoeft 'm niet tegen 't licht te houe — we make geen valsche...

Carlien:

Begrijp jij dat Dirk? As 'k zoo ies an Sjanet vertel....

Annemie (genoeglijk haar glaasje ledigend):

....Ja Sjanet mot 'n boel leere, mot nog 't kunsie leere....

Carlien:

....'t Kunsie?

Annemie:

Om te wète....

Dirk (z'n beenen lui-uit op 'n anderen stoel leggend):

....Ja, as jij zestig gulden op je jaardag krijgt, dan weet jij wat dat 't daglicht niet vele ken.... Vertel op.... We zitte 'r voor.

Annemie:

Jawel, lekker dier! 't Is goeie!

Dirk:

Wij zalle niet smoeze!

Annemie:

Jawel, lekker dier! 't Is hèèl goed!

Carlien:

Vertrouw je ons niet? Vertrouw je je eige familie niet?

Annemie:

'k Vertrouw mezelf nog niet eens.Daar hoef je niet kwaad

om te worde.... 'k Heb 'r èlf keere 'n eed op gedaan! Elf keer 'n eed, da's 't graf.

Carlien:

Is 't van zijn of van hàar?

Annemie:

Van Dirk z'n sigaar.

Dirk:

Kles nou niet, je begint toch met ons nieuwsgierig te make: is 't van zijn?

Annemie:

Van de suikerpot.

Carlien:

Sjongen wat lollig!

Annemie:

Elf keer 'n eed, da's 't gràf. As 'k 'n vlinder in 'n lucifersdoosie stop en juillie wille me beesie zien, dan hei 'k kans dat 't wegvliegt. Beter één beesie in 'n doos, as 'n beesie in de lùcht! Dirk zit oogies te geve! Die snapt me. Schenk nog is in, Carlien. (tot Dirk)Je zoole benne kapot, Dirk — je loopt op je tandvleesch! Mag je wel late make!

Dirk:

Hindert niks! Wat ònder je schoene zit, zièt geen sterveling — rùike is anders.

Carlien:

't Is van hàar! Want zijn is over de vier maande op reis geweest — zij zel jou niet voere voor dinge van zijn! Heit ze....?

Annemie (haar glaasje ledigend):

Late we over 't lekkers prate! Neem nog 'n gebakkie, Mina. Ze motte op.

Dirk:

As zij 'n koopman geworde was, was ze in 'n jaar binnen! Da's 'n geslepe hengst! Wat tusschen diè d'r poote zit....

Annemie:

....Dat zit goed! Ja, dat zit góéd! Je ken 't làng zuur hebbe, as juillie dochter Sjanet.Je ken làng je gelegenheid wachte! As meissie van twaalef, as handstoffer, ben 'k bij d'r moeder in dienst gekomme. Niks was te goed voor d'r. Wat ze float, kreeg ze. Ze had 'n kast met speelgoed van hier tot daar. Je ken

't zoo gek niet prakizeere. Enne 'n smoeltje zoo mooi, dat iedereen voor d'r vlóóg. Je had 'r slaapkamer motte zien. En de mijne. Ik de afval, 't vullis, zij 't fijnste. Ik voetveeg, zij prinses. (*met haat*). Wat hei-'k 'r dikkels wat toegewenscht — wat hei-'k 'n nachte in me bed bij de dakpanne legge griene! Eenmaal ònder blijf-ie onder, altijd ònder, tot je in je houten palletootje leit! (*drinkt*) Toe d'r vader stierf, hadde zij en d'r moeder 'n paar hárde jare — net twéé — toe trouwde ze met zijn. Van 't eene nessie in 't andere. Alles gesmeerd. Alles botertje tot an de boom. (*voor zich heen starend*).Ik was óók an 't vrije.Dat herinner jij je niemeer.... An 't vrije met, met, met — God weet waar-ie uithangt, de smeerlap, de stinkende kerel — ik was an 't vrije — enne met me uitzet bezig — zes sloope — zes lakes — zes tafelkleeje — leit nog in me koffer bove — geel as saffraan... — As Sjanet of Mine trouwe, kenne ze 't krijge — wat mot ik 'r mee? — allemaal rommel van niks — d'r legge nog twaalef theelepeltjes bij — met molentjes op de steel — ja, zóó stapeldol ben ik geweest — grinnek maar, Dirrek! — da's 't verstandigste — schenk nog is bij, je ben maar ééns jarig — je mot je in 't bezope leve niks antrekke — je mot as 'n hallevé duvel.... Santjes!.... De stinkende kerel heit me met me sloope en me lakes en me tafelkleeje en me lepels late stikke.... zonder 'n woord, zonder boe of ba. Ineene was-ie-vort — 'k mot nóg duite van 'm hebbe...

Carlien:

Heit-ie je héélemaal geen asem gegeve?

Annemie:

Dat hoor je toch!

Dirk:

Waarom dan?....

Annemie:

Waarom? Waarom? Vraag wanneer 't kermis is! 'k Hei-d'r lak an, ha-ha-ha!.... Je mag 't wel wete, ha-ha-ha!.... Omdat 'k in die dage al net zoo'n beeld van 'n meid was as nou! Daar lieg 'k geen woord an! (*knippert met de vingers*)Nee, 'k ben niet dát verandert, ha-ha-ha! Bij haar ging 't gesmeerd, bij mijn zat 't geroest. Geroest as 'n ketting die in 't water leit. Ja, ja. Maar affijn. Alles komt op z'n poote terecht. Nou benne de blaadjes verhangen.... (*met kwaadaardige stijging*)Nou leg ik met me rug in 't zonnetje, nou weet ik me weetje, nou laat ik 't met één vinger danse, nou piept ze as 'k knijp! As kind het ze 't mijn zoo dikkels gedaan.... Laat 't kort, laat 't lang dure — eens in me leven ben ik de madam! Ja, ja! Ha-ha-ha...

Toe ze drie maande geleje met die pianokerel — zal 'k maar zegge — in 't rijtuig stapte, zij op de ééne bank, hij op de andere, toe docht 'k bij mezelf: dat wordt knietjestoestand — en — ha-ha-ha! — 't is méér as knietjestoestand geworde, 't is....

Carlien:
....Nou dan!

Dirk:
Vooruit dan!

Annemie:
Néé, ellef eeje is zoo goed as 't graf! Jullie wille d'r van prof-feteere da 'k 'n beetje hartig geproefd heb.... Dat zit je niet glad, lekker dier!.... Al krijg 'k 'm om as 'n dief, dan trek-ie 'r nog 't fijne niet uit! Neem 'n roomsoesi. Mina — ze worde toch zuur!

Dirk:
'k Hei in de spieze dat hier méér zuur is geworde, ha-ha-ha!

Annemie:
Bran je lippe niet an je endje, met je gelach!

Dirk:
Heb-ie 'r nog zoo één met 'n bandje?

Annemie:
Nòg een met 'n bandje?

Carlien:
Stop maar 'n pruim!

Dirk:
Pruime bij cognac fien! Pruime bij perfet-amoer! Sjamais!

Annemie:
Stil maar, 'k weet nòg erges 'n gelegenheid, waar ze voorraad hebbe.... *(neemt uit haar beurs een sleuteltje, opent het schrijfbureau).*

Dirk *(opstaand)*:
....Meid pas op! Mag-ie dat?

Annemie:
Magge? Met zwarte kunst mag alles, 'k Hei nog nooit zoo in me leven geboft as hier — Da's de sleutel van me koffer — paste 'r daalijk op ('n sigaar gevend) Asjeblief. Ze benne belege — ken je narekene.

Dirk:

Jij geeft, ik neem! (opstekend). As 'k jarig ben, mag je me d'r duizend van thuis sture — van jouw *Poer la nobles*....

Annemie:

Twéé duizend! As je maar zeit wanneer.

Dirk:

'k Zal maar rekene op dèrtig Februari, dan hoof 'k 't niet op me buik te schrijve!

Annemie (in den stoel bij het bureau breed-uit lachend:

....Hè-hè-hè! Wat 'n flauwe vent! Op dèrtig Februari — dan mot je eerst overgebore worde!

Carlien (bij het bureau):

Gossiemijsne, wat 'n laadjes en hokkies! Hoe ken-die 't uit mekaar houe?

Annemie:

Ja, je mot 'r de weg in wete.... (de laadjes van buiten betikend). Da's van de betaalde rekening.... Da's van de on-betaalde.... Dat benne z'n brieve.... Dat z'n boeke.... Da's van de asserantie enne de levensverzekering enne de inbraak... Da's de krispondentie van zijn en van haar toeze nog vreeje.... 'k Hoef ze niet open te trekke — 'k ken 't dróóme, met de touwtjes en lakkies 'r bij.... (tot Dirk die op de piano begint te bonken)Wat heb 'k nou an 't handje? Schei uit, Dirrek, je slaat de kalk van 't plafond!

Dirk:

Laat mijn nou begaan! Vooruit Carlien! Je ken d'r bij danse! (begint te brullen) „....Sie-je nou wel daar komt-ie.... Sjek de Ripper hiet-ie. Met 'n broodmes in zijn hand...." (ophoudend)Gaan de beene van de vloer, ja of nee?

Annemie:

Gelijk heit-ie! As 't feest is, is 't feest.... (neemt Carlien bij de hand, danst met haar over Mina).

Dirk (bonkt opnieuw op de piano, het liedje brullend, terwijl ook de anderen meezingen):

„....Sie-je nou wel daar komt-ie.... Sjek de Ripper hiet-ie.... Met 'n broodmes in zijn hand.... reist-ie door 't heele land!.... Mooie meissies snijdt-ie.... Groote stappe neemt-ie...." "

TIENDE TOONEEL

DE VORIGEN. STANS, COR.

Cor:

Wat is dat hier? (een algemeene stilte). Wat is dat, Mie?

Annemie (half verlegen, half driest):

...Wat of dat is, meneer? ...'k Ben jarig. ...Mevrouw weet 'r van.

Cor (uit z'n humeur):

Wist jij daar van, Stans?

Stans:

Ze had me gezeid.... Ja, ze is jarig....

Cor (bedwongen-vriendelijk):

Dan feliciteer 'k je wel, Mie. Maar dan verzoek 'k je voortaan je visite in de keuken te ontvangen.

Annemie:

Ja, uit me eige zou 'k 't hier niet doen....

Cor:

't Is goed. Hou je mond maar.

Annemie (tot Carlien, Dirk en Mina):

Hebbe jullie gehoord?

Dirk (verlegen):

Goeie avond, mevrouw en meneer.

Carlien (onbeholpen):

Goeie avond, meneer. (Annemie, Carlien, Dirk, Mina, af).

Annemie (weer dadelijk terugkeerend):

'k Had nog haast vergete: wel thuis, meneer.

Cor (uit z'n humeur):

Dank je.

ELFDE TOONEEL

STANS, COR.

Stans (angstig):

Ik heb 'r geen schuld aan, Cor.

Cor:

'k Moet zeggen, dat is 'n héél prettige ontvangst! Had jij 'r dat gepermitteerd?

Stans (verlegen, dan vroolijk):

Dàt natuurlijk niet. 'k Dacht dat ze.... dat ze in de keuken....
Hahaha! Je moet 't maar vroolijk opnemen, Cor!.... Die muziek
had ik voor jóu besteld!.... Hahaha!.... Wat 'n bènde! Heb
je dat verschrikte gezicht van dien neef van 'r gezien, die haast
met de tabouret omrolde, toen we binnen kwamen! Hahaha!

Cor:

En me schrijfbureau — heb jij dat opengelaten?

Stans (verscbrikt):

Is dat òpen?

TWAALFDE TOONEEL

COR, STANS, ANNEMIE.

Cor (tot Annemie):

Kun je niet kloppen?

Annemie:

'k Hèi geklopt, meneer. U komt wèl vrindelijk thuis. 'k Kwam
me sijsie hale (neemt de vogelkooi, waggelt een weinig).

Cor (streng):

Hoe komt me schrijfbureau open?

Annemie:

Weet ik dat? Da's 't éérst da-'k 't zie. Dan heit mevrouw....

Stans (aarzelend):

....Ja, dan moet ik 't in de haast hebben vergeten.... Zij heeft
geen sleutel.

Annemie:

Nou hoor u....

Cor:

't Is goed. 'k Zou je raden na bed te gaan. Je heb meer gebruikt
dan goed voor je is. Mòrgen spreken we mekaar.

Annemie:

Morgen is vandaag niet.... En vandaag is morgen niet.... Kom
sijsie.... (af).

Cor:

Hoe kon je zóó nonchalant zijn, Stans!

Stans (gejaagd):

Brom niet, vent! Brom niet zóó als je in huis ben. D'r sijsie!
....Hahaha!.... 'k Had moeite me goed te houden!Om 'r te
kièken!Hahaha!.... (begint zenuwachtig te lachen — bij
lacht mee).

EINDE VAN HET EERSTE BEDRIJF.

TWEEDE BEDRIJF

(Dezelfde kamer van het eerste bedrijf. Vroeg-morgen. De raamgordijnen zijn nog neer. Wanorde van den vorigen avond. Er wordt eenige malen en langdurig gescheld).

EERSTE TOONEEL

COR, STANS,

Stans (opent gejaagd, in snel omgeworpen ochtendtoilet, de glazen deuren, doet de embrasses om de banggordijnen, trekt de rolgordijnen op. De schel klinkt luidruchtiger. Onrustig loopt zij op de achterdeur toe).

Cor (in de slaapkamer, onzichtbaar):
Wie belt daar als 'n idioot?

Stans:
Dat zal de bakker zijn.

Cor (dito):
Waar zit de meid dan?

Stans:
Zeker nog niet bij de hand.

Cor:
Nog niet bij de hand? Hoe laat is 't dan?

Stans (aarzelend):
Acht uur.

Cor:
Je gaat toch niet zelf 't brood aannemen?

Stans (even wachtend tot het geluid beneden bedaard is):
....Moet 'k 't huis laten inluien? Draai jij je nog maar is om!
(neemt 'n bord uit 't buffet, gaat door de achterdeur, keert na eenige oogenblikken met een brood en met kranten terug) ...Wil je de kranten op je bed, vent?

Cor:
Asjeblief. (Zij brengt hem de kranten in de slaapkamer) Dank je wel.Blijf nou hier! Waar moet je nou weer na toe?

Stans (weer zichtbaar):

....'k Kom dadelijk'k Kan't huishouden niet op z'n beloop laten.... (in de rechterdeur roepend)Miel... Ben je nog niet op, Miel.... 'k Hoor d'r al.... (begin de tafel te ruimen),

Cor:

Wat scharrel je, Stans?

Stans (vroolijk lachend):

Steek je hoofd nou onder de dekens, ha-ha-ha! (zingt),Com-bien je regrette, mon bras si dodu.... ma jambe bien faite.... et le temps perdu".... (dan nerveus)Slaap je?

Cor (onzichtbaar):

Slapen? Ik luister. In geen vier maanden heb 'k je hooren zingen. Heb je druk gestudeerd, terwijl 'k op reis was? (zij schrikt)...Hoor je niet wat 'k vraag?....

Stans:

Of 'k druk gestudeerd heb? Natuurlijk.

Cor:

En nog altijd met 't pommade-ventje, waarmee je zoo dweepte? (zij staat bewegingloos)Wat zeg je?....

Stans (valsch-vroolijk):

Nee, die is weg, die heb 'k de bons gegeven! (zingt):
.....„Ah, que je regrette, mon bras si dodu,..."

Cor:

Zing nou is effen nièt, Stans!

Stans:

O, da's erg lief. Eerst lig je te luisteren en nou heb je 'r alweer genoeg van....

Cor:

Wáárom heb je 'm de bons gegeven?

Stans (arzelend):

....Omdat.... Omdat.... Omdat.... Telkens kwam-ie te laat. Dan had-ie dit, dan dat. Weten dee-ie haast niks. Met 'n moeilijke vingerzetting was-ie zelf....

Cor:

....Net wat 'k daalijk zei....

Stans:

....Ja, net wat jij zei.

Cor:

Heb je 'm betaald?

Stans (aarselend):

Ja, zeker.

Cor:

Wie heb je nou? Weer zoo'n smachtend, verwijfd pommade-mannetje? Wat?

Stans:

'k Heb nog niemand.

Cor:

En je heb zoo druk gestudeerd?

Stans:

'k Heb mezelf geaccompagneerd (een stilte).

Cor:

Stans!

Stans:

Ja?

Cor:

Hoe laat zei je daar dat 't was?

Stans (aarselend):

....Even over achten.

Cor:

Begrijp 'k niet. Op mijn horloge is 't kwart voor negen.

Stans:

Dan deugt je horloge niet (gaat naar de klok).

Cor:

Da's ondenkbaar. Je was 'r gisteravond bij, toen 'k 't gelijkzette...

Stans (de wijzers terugdraatend):

....Misschien heb je je vergist....

TWEEDE TOONEEL

DE VORIGEN, ANNEMIE.

Cor (uit de slaapkamer roepend):

Kom je eindelijk benejen, mevrouw? Heeft mevrouw den bakker niet hooren bellen?

Annemie:

Goeie morrege. Goeie morrege. 't Is nog zoo laat niet.

Stans (vrindelijk-bevreesd):

Ja, 't is wèl zoo laat, Mie. 't Is voor één keer wel zoo erg niet....

Annemie (valschig):

Kwart òver achte? Me tante d'r afgewaaide vinger! Da's maklijk te zegge, as je pas met je hande an de wijzers hei gezete....
(Stans legt een vinger op den mond, om haar tot stilte te manen)
....Nou, 't is toch waar!....

Cor:

Wat zegt ze, Stans?

Stans:

Niks, niks! Brom maar niet verder op 'r!

Cor:

Wat dee je dan aan de klok?

Stans:

'k Ben niet aan de klok geweest! Hahaha! O, wat ben jij vanmorgen onbegrijpelijk!.... (zingt), „C'est là que je voudrais vivre! Aimer, aimer et mourir!”... (zich onderbrekend) ...'k Doe de deuren dicht, vent.... 'r Moet gelucht worden en gestoft....

Cor:

Dat kan Mie wel doen. Daar bemoei jij je toch nooit mee!

Stans:

Is 't niet laat genoeg?... Toe, lees je krant of dut nog 'n poosje... Wij hebben ons werk (sluit de deuren).

DERDE TOONEEL

ANNEMIE, STANS.

Stans:

Ziezoo. (gedwongen-vroolijk) „C'est là que je voudrais vivre,.... aimer, aimer et mourir!”

Annemie (kwaadaardig):

....Schei uit met je zinge, je valsche zinge, waarvan je geen lor meent. Da's enkel om mijn te peste.

Stans:

Suscht!

Annemie (nabootsend):

Suscht?... Jij maakt toch zelf 't gróóste leven! (verrast)
....Waar is me hond?

Stans (gedwee):

De hond? 'k Geloof dat meneer 'm gisteravond in den kelder
naast den gasmeter gezet heeft....

Annemie:

In de kelder naast de gasmeter? Hei-je die arreme stakker — dat
zieke beest met z'n rematiek — in de kelder gezet.... In die
natte kelder waar alles schimmelt van 't vocht?... Nee dat mot
ik....

Stans (haar bij de deur terugroepend).

....Wil je 'r asjeblief an denken, Mie, dat mènèèr thuis is....
'k Heb om jou 'n standje te sparen de klok al 'n half uur terug-
gezet.... 't Is kwàrt voor negen — 'r is nog niks gedaan....
Versta je me niet?... Leg de kachel an, asjeblief.

Annemie:

....'k Kom, hoor! Eerst de hond!

Stans;

..., Als meneer in 'n kamer zònder vuur....

Annemie:

....Je ken 't toch zelf ook!.... 'k Mot alles nog omwassche...
Je hei 't méér gedaan....

Stans (bedwongen):

....Leg je 'm an, ja of nee?

Annemie:

Eerst de hond. In die smerige, natte kelder — naast de gas-
meter.... (af).

Stans (opent de vensters, gaat één enkel oogenblik door de
achterdeur af, keert met veger en blik terug. Haar rok omslaand
begint zij te schuieren).

Annemie (met gebalde vuisten, ingehouden-verwoed):

....O jullie ellendeling! Jullie beeste van mensche! Om je an
'n diér te wreke!.... (zakt op den stoel voor het schrijfbureau,
snikt 't uit).

Stans (verschrikt):

Wat is 'r?

Annemie (verwoed-builerig):

....Dàt zel ik je betaald zette!.... Dáár zel je van luste!.... Gistere docht 'k noch da-je 'm wou vergeve,... En nou is-ie gekrippeerd, nou leit-ie as 'n plank, nou hei-je je zin.... In die verrotte kelder....

Stans:

Suscht!

Annemie (verwoed):

Láát-ie 't hoore! Voor mijn part hoort-ie àlles! Dàt gunde je me niet, hè? Maar 'k haal 'r de dokter bij! 'k Mot 't fijne wete! Je hei geen kind voor! (weer ineens huilend).Net de éénige van wie 'k hieuw!.... Net de eenige die om mijn gaf!.... En ik 'r niet bij geweest, toe die op sterreve lee, die engel van 'n hond, die zieke stumper.... (kwaadaardig). Had-ie je in je poote gebete, toe je 'm opnam!....

Stans (angstig):

Denk an meneer!

Annemie (verwoed):

....De opzet, de vuile opzet, om 'm uit de warreme kamer weg te neme en 'm beneje in 'n kelder te brengen!.... 'k Peper 't je in!.... Je zel 't bezure!.... Je zel 't onthoue, dat zweer 'k je nommero twáálef!.... Die stakker, die bloed, die arreme ziel..(af).

Stans (gaat naar de glazen deuren, luistert, Dan bij 't bureau op de knieën inzakkend, schuiert zij een paar maal over 't tapijt staart wanhopig voor zich uit, schuiert opnieuw driftig, zingt), „L'Amour est enfant de Bohème, qui n'a jamais, jamais connu des lois.... Si tu ne m'aimes pas, je t'aime et si tu ne m'aimes pas, prends garde à toi!"....

Annemie (terugkeerend):

....As je nou niet uitscheidt met je gejenk!

Stans (nijdig vegend):

Mensch, je lijkt wel gek!

Annemie:

....Dat gesar, om opzettelijk te jenke!In geen drie maande 'n bek opegedaan, en nou lol omdat de hond is verrekt! Ja, dat zie 'k an je gezicht.De gemeene streek, de judasstreek....

Stans:

Mot meneer je hooren? As je gisteravond niet zooveel gedronken had van de flesschen uit 't buffet, waarvoor je geen permissie had....

Annemie:

....Permissie! Permissie!....

Stans:

....As je niet zooveel gedronken had, zou je 'm mee na je kamer hebben genomen. 't Is je eigen schuld. Meneer had gelijk..

Annemie (bij de tafel neerzittend):

't Is goeie. Ik zeg niks meer.... (een stilte. Stans schuiert 't tapijt). Geef me sleutel werom.

Stans:

Welke sleutel?

Annemie:

Dat weet je well (naar 't bureau wijzend).De sleutel van me koffer, die 'k gisteravond bij ongeluk daar in hei late zitte.

Stans:

Die heeft meneer.

Annemie:

Wel jessis nog toe, 'k mot 'm terug! Hoe wou 'k anders in me koffer?

Stans:

'k Had 't moeten weten, dat jòuw sleutel op meneer z'n bureau paste....

Annemie:

As je maar zorgt da 'k 'm krijg! 'k Vertrouw me koffer hier niet open en bloot. Je hei toch de sleutel van 't bero? Je hei toch geen twee sleutels van 't bero noodig?

Stans:

Die geef 'k je niet. Ik zal niet in jouw koffer gaan kijken.

Annemie:

Dat weet 'k al niet. En 't zou je weinig hellepe. De bedelbrief leit 'r tòch niet in. Krijg 'k 'm, jà of nee?

VIERDE TOONEEL

DE VORIGEN, COR.

Cor (opent een der glazen deuren, z'n bretels vastknoopend):

....Wat is dàt? — Veeg jìj? — En zit jìj toe te kijken?

Annemie (*verlegen opstaand*):

Nou, ze wou. En as ze met geweld wil....

Stans:

Vent-lief, bemoei je 'r niet meel! 'k Ben al klaar. 'k Had 'r plezier in. Maak jij vlug de kachel an, Mie. En ga jij in de slaapkamer, Cor! Je vat kou bij de open ramen....

Cor:

'k Zie niet graag dat jij zulk werk doet. (*Annemie af, met de wasch van den vorigen avond*).Ben jij zoo'n huissloof geworden, terwijl 'k op reis was? Vroeger....

Stans (*hem vroolijk met den schuier dreigend*):

....Vroeger is nou niet! Na je kamer! Marsch! En niet tegenpruttelen! Anders....

Cor:

....Ja maar, je moet....

Stans:

Wil je met geweld kou vatten? Marsch! Marsch! Hahaha! (*Zij sluit de deur, verstart dan in denken op 'n stoel*).

VIJFDE TOONEEL

ANNEMIE, STANS.

Annemie (*met een bak turf en hout dien ze nijdig bij de kachel neersmijt*):

....Hij ziet niet graag dat zij zulk werk doet!Hij ziet niet graag dat zij zulk werk doet!Ze zel 'r 't spit van krijge.Ik hei 't me heele leve gedaan.Waarom ik wel, jij niet? Waarom ik, ik wel? (*bukt voor de kachel, strijkt een lucifer af*).

Stans (*nog zittend*):

....Denk je 'r an, dat-ie nog niet is uitgehaald, dat de aschbak boordevol staat?

Annemie:

'k Zou nog komplemente make....

Stans:

Je ziet dat-ie niet trekt — doe me 't genoegen....

Annemie:

Leg 'm dan zèlf an! (*staat nijdig op, loopt naar de deur, keert zich om*)En me boterhamme? Mot 'k nuchter blijve?

Stans (*geduldig bij de kachel knielend*):
We ontbijten dadelijk.

Annemie:

Ja, dat ken 'k. Dan zel 'k mezelf maar bediene. (*neemt brood uit het buffet*)In niet één dienst hoeve de booie zóó lang te wachte....

Stans:

Zou je je handen niet eerst wasschen? Je ben toch pas an de kachel geweest?

Annemie (*de handen langs haar smerig schort wrijvend*):

'k Ben van mezelf niet vies. 'k Hei geen vergift an me poote. (*de boterhammen smerend*)'k Zel je geen ziekte bezorge.... En as 'k je 'r wèl een bezorg, heb-ie 't minstes an de hond verdiend, de hond, de hond.... Da's bij God waar, dat as 'k an die stumper denk, 'k moeite hei om zoo niet ineene na hèm toe te loope.... Krijg 'k me sleutel?

Stans:

Strakjes. 'k Kan nou niet in de kamer.

Annemie:

Heit mevrouw 'r wat tegen, da'k 'n eitje neem? Nee, wel mevrouw? (*een stilte*) En dat stukkje rib, da'k gister van me eigen portie hei late staan, zel 'k ook maar mee na de keuken neme. Of as mèvròuw 'r wat tegen heit.... Hèhèhè! Ja, we motte d'r weer sàmen an wenne, om te mevrouwe.... 't Gaat me wer-achentig met moeite af.... 't Leven is 'n kemedie.... (*gaat naar de deur*).

ZESDE TOONEEL

DE VORIGEN. COR.

Cor (*tot Annemie*):

Loop is vlug na 'n kruier, Mie, met me bagagereçu, en laat-ie de bagage onmiddellijk van 't station halen. Vlug! (*zich omkeerend*) Maak jij de kachel an?

Stans:

Ik, nées.

Annemie:

Hoe komt u'r op?'k Leg 'm zoo net an.

Stans:

Ik keek of-ie trok.... (met den bak met asch naar de meid)
....Wil je dat tegelijk meenemen, Mie?

Annemie:

Ja, 'k ken niet alles in ééne an, mevrouw. Me hande loope over. 't Is jammer da'k geen vijftig vingers an elke hand heb!
'k Kom direk werom. (zich bij de deur omkeerend)Mag 'k niet eerst effe afete, meneer, vóór 'k na de kruier loop?

Cor:

Nou, je doet me 'n gróót genoeg met nog éven te vasten. We hebben geen van allen ontbeten, en je bedje is nog wàrm. Wil je?

Annemie:

Met 'n vrindelijk woord krijg u alles van me gedaan, dat weet u wel. En as ondergeschikte, hèi je niet te wille. (af).

ZEVENDE TOONEEL

COR, STANS.

Cor:

Geef je 'r elken morgen ei èn vleesch bij d'r ontbijt? Da's vorstelijk.

Stans (bij de slaapkamerdeur):

't Is niet voor nou.

Cor:

Stans!

Stans:

Ja, vent?

Cor:

Laat me je handen 'ns zien.

Stans (lacherig-verlegen):

Waarom?

Cor (haar banden in de zijne nemend):

....Heb jij de kachel....?

Stans:

Wel nee. Dat héb je toch al gehoord. 'k Heb enkel de bak....
(haar banden lostrekkend)Eén oogenblikje! 'k Ben in 'n seconde terug. Even wasschen.... (gaat in de slaapkamer, keert terug)Zóó. Nou mag je ze zien.

Cor (op een stoel):

Kom eens hier, Stans. Dichter bij. Nog dichter. (*haar op zijn knie trekkend*) Ja, 'k wil ze nog wel 's zien, jouw handen, jouw lieve handen, die ik in zoo'n tijd niet in de mijne gehad heb. (*schrikkend*) Stans, 'k herken ze niet. Zijn dat jóúw vingers? Jouw vingers, waarop 'k zoo trotsch was?

Stans:

Hahaha! 'k Heb me in de laatste tijden gebeterd. Wat Tante Bettina zoo graag wou! In 't huishouen, raak je je handen kwijt. Dat moest je prettig vinden.

Cor:

Dat vind 'k maar zoo-zoo prettig. (*haar onderzoekend aanziend*). Voel je je niet goed?

Stans:

Best. Heerlijk. 'k Heb alleen honger. 'k Wou voor 't ontbijt gaan dekken.

Cor:

Bij 't lamplicht, gisteravond, heb 'k 't niet opgelet.... Je ziet 'r betrokken uit, erg betrokken.... hoe komt dat?

Stans (opstaand):

Dat komt, hahaha!, omdat je 'n vrouw 's morgens niet zoo van dichtbij moet bekijken en omdat 'k honger heb, geeuwonger, hahaha! Ik ga dekken. (*Zij sluit de vensters, neemt het tafelkleed*). Toe, zeg draai je om!

Cor:

Mag 't niet?

Stans:

Nee. Daar kan niet één vrouw tegen — tegen twee oogen, die elk van je bewegingen volgen (*dekt*).

Cor (*glimlachend*):

Dan zal 'k je niet langer biologieeren, lieve, lieve meid.... Waar loop je op?

Stans:

Dat zie je toch.

Cor:

Heb je nou al bottines aan?

Stans:

Vind je dat zoo bijzonder? 'k Kon me toffels niet vinden,

ACHTSTE TOONEEL

DE VORIGEN, ANNEMIE.

Annemie:

De kruier komt daalijk. Hij is al naar 't station. 't Is me eige neef. In vertrouwder handen ken 't niet.

Cor:

Da's goed. En dan wou 'k je nog zeggen, Mie, al zal 'k 'r niet veel woorden over vuil maken, dat zoo iets als van gisteravond geen tweede keer moet gebeuren. Nee, praat maar niet tegen! Als je niet van af ons trouwen bij ons geweest was, zou 'k je op staanden voet de dienst hebben opgezegd. Ik zeg je toch om niet tegen te spreken....

Annemie:

....Nou ja maar....

Cor:

....Je nou-ja-maar interesseert me niets! Je had 'm gewoon om, pimpelaarster! In me studententijd had 'k 't je niet kunnen verbeteren. Hahaha! Je schijnt ze te kunnen raken! Hahaha! Licht je rokjes eens op....

Annemie:

....Me rokke?....

Cor:

....Sinds wanneer doe jij boodschappen op m'n vrouw d'r toffels?

Annemie:

Nee, dat zit u niet glad — die hei-'k gistere-avond van mevrouw gekregen.

Stans:

Da's waar. Hoe kon 'k zoo gedachteloos zijn....

Cor:

....Je zei toch....

Stans:

....Ja, dat zei 'k.... 'k Was 't heelemaal vergeten.

Annemie:

Nou da's ook iets. Je zou iemand op die manier in 'n raar parket brengen. (af).

NEGENDE TOONEEL

COR, STANS.

Cor:

Wat was dat nou?

Stans (*vroolijk*):

Wat dat was? Vind je 't zoo belangrijk, als 'k 'n paar afgedragen pantoffels....

Cor:

Tante Bettina had 'r toch je initialen in geborduurd.... En dan doet men zoo iets niet....

Stans:

'k Heb 'r niet bij nagedacht. Kom je zitten? (*schelt*). Ben je daar boos om?

Cor:

Als je ze maar terugvraagt. Je weet hoe tante Bettina is. Als die 'r de meid mee ziet loopen, krijg je weer nieuwe pikante-rieën. Afgeloopt. 'k Ben blij dat 'k weer thuis aan 't ontbijt zit, na al die maanden hotel-ongezelligheid. (*Stans schelt weer*). Hoort ze niet? Zoo'n lekker stuk kaas zie je nergens. En zoo'n lief oud gezicht ook niet.... Blijf zitten! (*schelt zelf harder*). Wel zeker. Dat is in orde. 'k Geloof dat die eens 'n pootigen uitbrander moet hebben. Daar zijn we te goed voor. Die wordt vrijpostig.

Stans:

Kijk nou 'n beetje door de vingers.

Cor:

Wel wat drommel!.... Da's de vierde keer! (*schelt*).

TIENDE TOONEEL

DE VORIGEN, ANNEMIE.

Annemie:

Ik kom! Ik kom! 'k Ken toch niet vliege?

Cor:

Ben jij doof geworden?

Annemie (*het theegerei op tafel zettend*):

Doof! Dat most 'r bijkomme.

Cor:

'k Heb viermaal gescheld.

Annemie:

Da's driemaal te veel.

Cor:

Jij most je aardigheden voor je houden! (tot Stans, die hem in de rede wil vallen). Stans doe me 't genoeg.... Als 'r weer gescheld wordt, kom je dadelijk! Hou je mond! En dan wil e asjeblief kloppen, nietwaar?

Annemie:

'k Hei geklopt en stevig ook.

Cor:

Dan doe je 't nog maar wat stéviger.

Annemie:

'k Ken me geen bloedbaleine in me vingens hamere (af).

ELFDE TOONEEL

COR, STANS.

Stans:

Vent, wees nou 'n beetje gezellig. Je moppert zoo over alles.

Cor:

'k Geloof dat jij....

Stans:

....Dat ik wat?....

Cor:

....Dat jij 'r aardig verwend heb. Als 'k weer 'n opmerking maak, sus dan niet waar ze bij is. Dat is juist de verkeerde methode (*zich inschenkend*).Da's water. Dat is geen thee.

Stans (*sussend*):

Nou, nou, nou.Drink ze zoo maar.

Cor:

Dank je wel (*schelt*). In 't buitenland....

TWAALFDE TOONEEL

DE VORIGEN, ANNEMIE.

Annemie:

Heit u gescheld?

Cor:

Stond je achter de deur? Da's 'n vlugheid....

Annemie:

O, is 't nou weer nièt goed?

Cor:

Wat is dat voor thee?

Annemie:

Da's thee.

Cor:

Dan zou 'k wel 'ns willen weten, wat jij wàter noemt? Krijgen wij tegenwoordig jouw aftreksel?

Annemie:

Ik hei 'r enkel twéé koppe van gedronke....

Cor:

Dat most je dan voortaan maar laten. Zet versche.

Annemie:

Da's wel 'n bof, dat 't water nog kookt. Sterke thee is anders niet goed voor de zenuwe. Dat heit die meneer van de piano wel duizendmaal gezeid. Waar of niet, mevrouw? (af).

DERTIENDE TOONEEL

COR, STANS.

Cor:

Blijf nou zitten.

Stans (verward):

'k Heb vergeten je 'n vingerdoekje te geven.

Cor:

En 'r ligt 'r hier een.

Stans:

Hahaha! Wat zit 'k te suffen!

Cor:

Je ziet 'r waarachtig bleek uit. We zullen eens 'n dag of veertien naar buiten gaan, als 't weer opknapt. Daar lach je bij! Hahaha! De kalme brutaliteit van de slimme vos om ons de tweede of derde editie van de thee toe te stoppen, hahaha! Eet je niet?

Stans:

'k Heb geen trek.

Cor:

En daar net nog had je 'n gééuwongher?

Stans:

Had 'k?... Ja, da's gek. Dat gebeurt me wel meer, dat 'k ineens tegen eten opzie.... Maar 'k laat me niet dwingen. (*Eet*).L'appétit vient en mangeant.Prettig zoo samen, hè?Zoo met z'n twee'tjes alleen....

Cor:

.... En zonder thee....

Stans (*aarzelend*):

Heb jij in die vier maanden èrg naar me verlangd? Heel erg?

Cor:

Vraag je dat nog?

Stans (*moeilijk etend*):

Heb je nou nooit....?

Cor:

Of 'k wat?....

Stans:

....Heb je nooit naar àndere vrouwen gekeken?

Cor:

Gekeken (*knikt*).

Stans:

Enkel gekeken? Enkel gekéken?

Cor:

Natuurlijk.

Stans:

Vroeger — dee je toch meer dan kijken.

Cor (*vroolijk*):

Vroeger! Maar als je zeker portret in 'n portefeuille draagt, verlang je enkel.... (*haar de hand over tafel toestekend*).... Of niet? Of niet?

Stans:

Moet 'k dat gelóóven? Heb je niet één zoo'n klein geheimpje voor me? (*Annemie brengt met 'n stuursch gezicht de thee bin-*

nen).Dank je wel, Mie. Heb je afgegeten? (*Annemie knikt stug, gaat weer heen*).

Cor:

We zijn uit de gratie (*inschenkend*).Dat ziet 'r'n tikje beter uit. Geef me jou kop.

Stans:

Asjeblieft. Zoo genoeg. Nee, niet zooveel melk. Dank je (*drinkt*).Je hebt niet geantwoord, Cor. Vertel nou 'ns alles, alles.

Cor:

Wat dan?

Stans:

Van je avonturen.

Cor:

'k Heb geen avonturen gehad.

Stans:

Hè toe, wees betrouwelijk, zooals je vróéger was, in den engagementstijd, toen je ook biëchtte, ik 'r om lachte.Dat weet je toch nog?

Cor (*lachend*):

....Noù zou je niet lachen....

Stans (*dringend*):

....Dus je hèb geheimpjes?.... Was 't'n zwartje of 'n andere? Toe, vertel!.... Was ze mooi?

Cor (*luidruchtig-lachend*):

Hahaha!.... Moet 'k met geweld ontrouw zijn?

Stans (*dringend*):

In die vier maanden, heb je, heb je.... (*aarzelend*)Heb je toch wel ééns....

Cor (*verwonderd*):

....Meen je dat heùsch?.... Is 't geen grap, dat je zoo aandringt?

Stans:

Zie je wel, dat je me niet vertrouwt? Toe, toe! Je mag vertellen wàt je wil — al zijn 't de ondeugendste dingen — Je ben toch 'n man — en 'n man die zóólang zonder z'n vrouw is....

Cor;

Stans!

Stans:

....Wor nou niet boos!.... (starend)'k Heb 'r zoo dikwijls aan gedacht in die maanden.... En dan nam 'k me voor je alles te vergeven, alles.... (hartstochtelijk) Als je met 'n andere vrouw — als je me 'n oogenblik vergeten heb — als je beróúw heb — dan, dan.... (valt hem snikkend om den 'bals)dan neem 'k 't niet kwalijk, dan hou 'k tòch van je, dan hou 'k nog meer van je! Ik heb zoo na je verlangd — 'k hou zoo van je! 'k Hou zoo van je....

Cor (verrast):

Kindje, wat ben je zenuwachtig. Ik geef je me woord van eer, da'k zelfs niet in gedächte ontrouw ben geweest. M'n woord van eer! Ben je nou tevreden? (lachend) Of wil je dat 'k avonturen fantaseer?

VEERTIENDE TOONEEL.

DE VORIGEN, ANNEMIE.

Annemie (klopt luidt):

Stans:

Ja! (het geklop herbaalt zich).

Cor:

Ja!

Annemie (met een boodschappenmand in de hand):

....Goddank! Nou ben 'k teminste is gehóórd... 'k Ga 'n boodschap.

Stans:

Da's goed.

Cor:

'n Boodschap? Waar na toe?

Annemie:

Mot 'k van alles tekst en uitleg geve? Na de kruienier — en na de slager — en de hond 't huis uitbrengende....

Cor (opstaand, naar 't schrijfbureau gaand):

....Uitstekend. Dat had 'k nog vergeten te verzoeken.

Annemie (giftig):

Hij is dood!

Stans:

't Stomme dier is vannacht overleden. Cor....

Annemie:

'k Zou 'm maar niet beklage! Daar meen je toch geen zier van. (af).

VIJFTIENDE TOONEEL

COR, STANS, BETTINA.

Stans (Cor, die driftig gebaart, tegenhoudend):

....Zeg maar niks. 't Beest was ziek, is in den kelder dood gebleven. Daar is ze nijdig over.

Cor:

Laat ze geen hond van de straat in huis halen! (wil het schrijfbureau openen, bekijkt den sleutel)Dat is mijn sleutel niet! Nee, dat is de sleutel zéker niet.

Stans (angstig):

Past-ie 'r niet op?

Cor (het bureau openend):

Passen doet-ie.... (den sleutel weer bekijskend)Nee. De mijne had 'n héél ander model. Hoe kàn dat? Dat zie je toch zèlf ook wel.

Stans:

'k Herinner 't me niet zoo precies....

Bettina:

Goeie morgen. Wel thuis! (omhelst Cor). Wat ben je bruin geworden, jongen! Wat zie je 'r patent uit!

Cor:

Hoe kom u zoo ineens uit de lucht vallen?

Bettina:

Jullie prachtexemplaar van 'n meid wou net de deur voor me neus dichtslaan! Wat 'n feeks! 'k Vraag of je bij de hand ben en de dame geeft niet eens antwoord. Weet je, Stans, dat ze op jóúw toffels loopt?

Stans:

Nee, dat weten we niet....

Cor:

Dat weten we wèl, Stans. 'k Hou niet van die kleine onwaar-

heden. Stans had ze 'r gisteravond gegeven, tante, zonder 'r bij na te denken. 't Is alweer in orde. Ze mag ze straks weer netjes uittrekken....

Bettina:

Dat begrijp 'k niet. Heb jij gisteravond.... En dat nà die schandelijk-brutale bui.... Dat is te sterk!

Stans:

U zou niet meer over kleinigheidjes vallen, tante! 'k Was gisteravond zóó geagiteerd, om Cor an 't station af te halen, da'k ja moet gezegd hebben, zonder te hooren wat ze vroeg....

Bettina:

....'k Wil 'r nou niet op doorgaan, Stans — zoo als 'k binnenkom — maar heusch die meid móét jullie deur uit. 'k Geloof zonder overdrijving, dat ze alles 't huis uitdraagt. Wat had ze in dat groote pak?

Cor:

Dat zal 'r hond zijn geweest.

Bettina:

Is die dan dood?

Stans:

Ja, tante.

Bettina:

Had 'k gelijk, Cor, toen 'k dat beest 'n monster vond? Als je dan toch 'n hond wil houden, koop 'r dan een die je tóónen kan....

Cor (*glimlachend*):

Wij houden geen hond, 't Was 'n sympathie van Mie....

Bettina (tot Stans):

En je zei dat-ie van jóú was?

Stans (*glimlachend*):

Heb ik dat gezegd?

Bettina:

Ja zeker, je zei nog....

Stans:

....Dat kan niet, tante. Da's 'n misverstand.

Cor:

Wéér 'n misverstand? Wat is dat zonderling, Stans...

Stans (geprikeld):

Wat is daar voor zonderlings aan? Je doet alsof 'k de gewoonte heb te draaien! Daar hou 'k niet van! Hoe is 't mogelijk, hoe is 't mogelijk, dat 'r dadelijk kwesties zijn, zóó als tante....

Cor:

Stans:

Stans:

't Is waar! 'k Zeg wat 'k vóél!

Cor:

Blijf hier asjeblief — hoor je me niet? — en wees niet zoo geprikeld....

Stans:

'k Ga me kleeden. Tante heeft je misschien wat te zeggen.

Cor:

Blijf nog even hier.

Stans:

Nee. (af).

ZESTIENDE TOONEEL.

COR, BETTINA.

Cor:

U moet 'r verontschuldigen, tante, Ze lijkt me 'n beetje overspannen. Heeft u 'r dikwijls opgezocht, terwijl 'k weg was? (Bettina ontkent) Nee? Waarom niet?

Bettina:

Omdat de verhouding niet van de prettigste was. Herinner je maar.... Zij bleef koppig, ik ook. Maar da's bijgelegd, heelemaal bijgelegd en 't spijt me dat ze nu weer op die manier begint. Heusch, die hond....

Cor:

Brisons là-dessus, tante! 't Geval is niet zoo hevig. In 't buitenland dacht 'k dat Stans aan u 'n aanspraak.... Dan moet ze 't wél eenzaam gehad hebben. 'k Had u nog zoo in 't station verzocht,...

Bettina:

't Laat zich niet dwingen, jongen.

Cor:

Nee, 't láát zich niet dwingen....

Bettina:

En dát van daar net — geloof me, dat is me't ééne oor in-, 't andere uitgegaan — 'k wéét dat ze niet goed in orde is — al de heele laatste week niet — ze hoeft me geen excuses te maken — gister nog vóór ze je ging afhalen, lag ze te bed....

Cor:

....Daar heeft ze me geen woord van gezegd.

Bettina:

't Is toch beslist zoo.

Cor:

Was ze de hééle laatste week?....

Bettina:

Heb je dat dan niet gemerkt, jongen? Ze ziet 'r vreeselijk betrokken uit, En down als ze was!

Cor:

Hoe kòmt u 'r op, tante? Down? Ze was den heelen morgen een-en-al vroolijkheid.

Bettina:

Dan heb ik 'r geen kijk meer op. (een stilte) Hebben jullie soms per brief kwestie gehad? — Nee? — Dan.. . (haalt de schouders op).

Cor (een boekje inkijkend):

U spreekt in raadseltjes, tante.

Bettina:

Heeft ze jou over nièts geklaagd?

Cor (het boekje nijdig dichtklappend):

Over nièts! Wat móést ze dan klagen?

Bettina:

Ik vraag maar — ik vraag maar. En ik merk wel an je bruske bewegingen, dat dat vragen je niet aangenaam is. (staat op).

Cor:

Pardon, die bruske beweging sloeg op iets anders. Wat had ze gister voor downheid?

Bettina:

Nee, beste jongen, ik zeg nièts meer. 't Komt altijd op die manier aan, dat weet je. Misschien heb 'k me vergist....

Cor:

....Misschien. *(een stilte)* Vind u 'r óók niet veranderd?

Bettina *(quasi ontkennend)*:

Nee.

Cor:

'k Bedoel in kleinigheden.

Bettina *(weer quasi)*

Nee.

Cor:

U zegt dat nee zoo bijzonder.

Bettina:

'k Heb toch maar één nee, jongen.

Cor:

Gaat u weer weg?

Bettina:

'k Wou even bij 'r in de slaapkamer gaan. Mag 'k?

Cor:

Of u mag? 'k Geloof juist dat ù door wat toeschietelijkheid alles van 'r gedaan krijgt. *(er wordt gescheld)*. Wel nee, tante, geen denken aan! 'k Heb jonger beenen.

Bettina:

Jij kan toch niet....

Cor:

....Gaat ù maar bij Stans. *(keert van de achterdeur naar de slaapkamerdeur terug, roept in de opening)*:Kan tante Bettina even? Sans gêne, tante. U mag 'r wel in 'r onderlijfe zien staan. *(Duwt haar lachend de slaapkamer in, opent de achterdeur, trekt aan het touw)*Ja? Wie daar?

ZEVENTIENDE TOONEEL

COR, DE WASCHBAAS.

Waschbaas *(onzichtbaar)*:

't Hemd en de zaddoek!

Cor:

Wat roep je?

Waschbaas (onzichtbaar):

't Hemd en de zakdoek! En of 'k de cente mag hebbe!

Cor:

Is 't u te moeilijk om even de trap op te komen?

Waschbaas:

Wel nee! (*verschijnt in het portaal*) Van de meid.

Cor:

Leg maar neer.

Waschbaas:

En de cente?

Cor:

Daar kom je om, als ze thuis is.

Waschbaas:

Daar kom 'k opzettelijk voor loope! Afijn, morgen, meneer.
(*wil beengaan*).

Cor (*het hemd en den zakdoek bekijkend*):

Van wie is dat nou?

Waschbaas:

Van de meid.

Cor:

Wasch je voor m'n vrouw ook?

Waschbaas:

Nee. Enkel voor....

ACHTTIENDE TOONEEL

DE VORIGEN, MINA, DIRK.

Dirk (*met een koffer op de schouders, tot Mina op de trap pratend*):

....Zachies an! Pas op voor de kalk. (tot Cor)Mot u ze hier hebbe meneer? Me dochter draagt 't valies.

Cor:

Ja, daar in diè hoek. (*tot den waschbaas*) U hoeft 'r niet bij te blijven. Over 'n kwartier is ze thuis.

Waschbaas:

Da's best. Mórrege. (*af*).

Cor (*Dirk aankijkend*):

O, ben jij 't heerschap van gisteravond? Was onze wijn niet te slecht?

Dirk (*verlegen-lacherig*):

Nou, 'k hei ze wel kwajer geproefd! En de sigare ook....

Cor:

En de sigaren ook? (*glimlachend naar 't schrijfbureau wijzend*).
.... Van die?

Dirk (*verlepen-grunnekend*):

Van die? Dáár weet 'k nie van.

Cor:

En me schrijfbureau stond zoo gastvrij open?

Dirk:

Welnee, dat was potdicht. Waar of niet, Mina?

Mina (*angstig*):

't Bero is niet open geweest.

Cor:

Ja, ja. Vergissingen zijn menscheijk. Neem me niet kwalijk.
Hoeveel is de vracht?

Dirk:

Zestig cente, meneer.

Cor:

Asjeblief. (uit 't bureau 'n sigaar nemend). En da's 'n extra.

Dirk:

Dank u wel. (*zonder naar de sigaar te kijken*) Zoo'n Poer la nobles is 'n zweetdruppel waard.

Cor (*scherp*):

'k Merk dat je 'n kenner ben. Pour la Noblesse, heel goed!

Dirk:

As 'k nog zoo vrijpostig mag weze....

Cor:

.... Vrijpostig? Dat is in de familie toch niet mogelijk?

Dirk (*grunnekend*):

Hèhèhè! Nou neemt meneer 'n loopie met me. 'k Wou alleen vrage, of as mevrouw nog is 'n twééde meissie gebruike ken....

Cor:

'k Zal de boodschap overbrengen.

Dirk:

....'n Vertrouwd meissie, 'n meissie dat net zoo min uit 't huis klets, 'n meissie, dat onze Lieve Heer op 'r knieë zou danke, as mevrouw 'r op 'r jaardag maar met 't tiende bedacht, van wat nicht Mie gister in d'r hand heit gekrege. Zoo as u 'r daár ziet staan, zou ze voor u en mevrouw door 't vuur loope. En niet om op me nicht af te geve....

Cor (*die in nadenken gezeten heeft*):

Hoeveel heeft je nicht gisteren van mevrouw gekregen?

Dirk (*verlegen*):

Hoeveel? Dat weet 'k zoo precies niet meer. 't Was bij wijze van spreke.

Mina:

Zestig gulden, vader!

Dirk (*nijdig*):

Hoe weet jij dat!

Mina:

Nou as 't zestig gulden is....

Cor:

't Is goed. 'k Zal over je dochter praten. Ga maar. 'k Heb meer te doen.

Dirk:

Ik hei geen zestig gezeid.

Cor:

't Is góéd. 'k Wist 'r alles van. Goeien dag. (*Dirk en Mina af*).

NEGENTIENDE TOONEEL.

COR, BETTINA.

Cor (*staat aan de achterdeur, tot de benedendeur dichtklapt. Even leunt hij nadenkend tegen den deurpost, stuift dan op de slaapkamerdeur toe, houdt zich in, neemt opnieuw het boekje van het schrijfbureau, slaat daarvan haastig eenige blaadjes om*).

Bettina:

Ze komt dadelijk. 't Is alweer over. Ze zat te huilen — zei zelf dat ze 'n beetje nerveus was.Mankeert je iets?

Cor (*glimlachend*):

Nee. Wil u me 'n klein genoeg doen, tante?

Bettina:

En dat is?

Cor:

Even naar de meidenkamer gaan — voor de aardigheid — de tweede deur aan uw linkerhand....

Bettina (*verwonderd*):

....Om wàt te doen?

Cor (*op 't hemd en den zakdoek wijzend*):

Wat voor initialen ziet u?

Bettina:

C. de P. C. de P.

Cor:

Da's uit de meidenwasch! Begrijp u wat 'k bedoel? Daar moet 'n eind aan komen.

Bettina:

Mij verwondert 't niets. De tweede deur?

Cor:

De tweede deur. De wasch, die hier van morgen gestaan heeft, is mogelijk nog niet opgeborgen.

Bettina:

Jawel! (*af*).

TWINTIGSTE TOONEEL.

COR, ANNEMIE.

Cor (*loopt driftig op en neer*).

Annemie (*treedt met een gevulde boodschappenmand binnen*):

....O — is mevrouw 'r niet?

Cor:

Ga jij is even zitten.

Annemie (*verbaasd*):

Zitte?

Cor:

Ja, daár.

De Meid 5

Annemie:

Mot 'k niet eerst de boodschappen opberge?

Cor:

Nee! — Vertel jij is: was m'n bureau gisteravond open of dicht, toen me vrouw 't huis uitging?

Annemie (*onnoozel-lachend*):

Hè, meneer, mot 'k daarvoor gaan zitten? Mevrouw heit toch zelf gezeid....

Cor:

Krijg 'k antwoord?

Annemie:

'k Hei'r niet op gelet....

Cor:

Zoo heb jij 'r niet op gelet?

Annemie:

U heit van mevrouw gehoord dat ik geen sleutel hei....

Cor (*ingehouden*):

'k Heb twee menschen gesproken, die gezien hebben dat 't dicht was, en dat jij....

Annemie:

Da's klespraat — d'r zijne geen geeste.... (*de koffers ziend in den boek van de kamer*). O! O! 'k Begin nattigheid te voele — hebbe ze achter me rug legge liege?

Cor:

Is 't gelogen, dat jou neef mijn sigaren....

Annemie (*opstaand*):

....Geen woord van an!

Cor:

Hij heeft 't bekend!

Annemie:

Smerige vuile leuges! Hij lust geen segare. Hij pruijnt enkel!

Cor (*scherp*):

Ik zeg je één ding, Mie, en 'k zeg 't je geen tweeën keer, dat als je niet eerlijk bekent, binnen de tien minuten de commissaris-van-politie hier is, om te onderzoeken aan wiè de sleutel behoort, die in 't slot steekt — 'n sleutel die nièt van mij is.

Annemie (onverschillig):

U mot doen wat u niet late ken. (wil beengaan)

Cor:

Blijf hier! We zijn nog niet uitgepraat.

EEN EN TWINTIGSTE TOONEEL.

DE VORIGEN, BETTINA.

Annemie:

Ik ga na me keuken.

Cor:

Blijf hier (tot Bettina)En?....

Bettina:

Zooals je dacht. De helft C. de P. en uit'n stuk of tien de merken weggemaakt....

Annemie (valsch):

Wel jessis nog toe, an't afneuze geweest? Wat zit 'k nou in de klem!

Cor:

't Is gelukkig, dat je vlug begrijpt. Hoe komt dat goed in jouw wasch?

Annemie (onverschillig):

Gekrege.

Cor (driftig):

Van wie?

Annemie:

Van Sintereklaas, zelle we zegge.

Cor (driftig):

En de zestig gulden van gister, óók van Sinterklaas?

Annemie (ingebouden-kwaadaardig):

Die valsche!.... (weer kalm) Ja, ook van Sintereklaas. Die is gek met me!

Cor (driftig):

'k Waarschuw je meid, dat als jij als dievegge....

Annemie:

....Dievegge!....

Cor:

...Als dievegge nog de krànkszinnige brutaliteit heb, om me voor de mal te houden, ik je zonder consideratie laat inrekenen! Begrepen?

Annemie (*rustig*):

Dat mot u maar doen.

Cor:

Voor 't laatst: ben je in 't schrijfbureau geweest, ja of nee?

Annemie:

As u 't dan wete wil, ja. Maar enkel voor één sigaar.

Cor:

Dus de sleutel was van jou?

Annemie:

De sleutel is van mijn. Daar zel 'k geen verdere haarlemmerdijks over make. 'k merk wel, da'k me boeltje mot pakke — en pakke zonder sleutel gaat niet.

Cor:

En de wasch?

Annemie:

Da's gekrege.

Cor:

En de zestig gulden, die heb je nièt uit 't bureau?...,

Annemie:

As u mijn niet gelooft, vraag 't dan an mevrouw. 'k Zou niet wete, waarom 'n mevrouw geen fooi an 'n járige meid mag geve, die over de zes jare bij d'r dient — en al bij d'r moeder gediend heit.

Cor (*aarzelend*):

'k Zal 't mevrouw vragen — en als je gelógen heb — als je op zoo'n gemeene manier de menschen heb bestolen, die goed voor je geweest zijn, dan zul je me leeren kènnen. In elk geval kun je op staanden voet je zootje pakken. 't Misbruik van vertrouwen met m'n schrijfbureau — en je hééle houding, zijn me meer dan genoeg.

Annemie:

Daar zelle we nog is over pràte. Mevrouw is 'r ook nog. (tot Stans die binnentreedt) . . . Meneer heeft me de dienst opgezeid — over 'n sigaar — en over 'n paar hemde, die 'k van je ge-

krege hei. Ik wil wel gaan. Ik zeg niet nee. Ik hou fatsoenlijk me mond. Ik babbel geen overtoge woord. (af).

TWEE EN TWINTIGSTE TOONEEL.

STANS, COR, BETTINA.

Stans:

Heb je 'r de dienst opgezegd? — Waarvoor?

Bettina:

Omdat zóó'n meid niet te houen is. Cor heeft gróót gelijk. Als jullie vandaag verlegen zitten, wil ik je Aagje wel leenen.

Stans (benepen):

Moet ze dadelijk?

Cor:

Waarom vraag je dat zoo angstig?

Stans:

Ik? Heb ik dat ángstig.... Hoor u dat, tante? Nee, da's....

Cor (kalm):

....Die brutale, oneerlijke meid, heb jij gister nog 'n rijkeluis-fooï gegeven, niewaar?

Stans (verlegen):

'n Fooïtjè....

Cor:

Hoeveel als 'k vragen mag?

Stans:

'k Geloof....

Cor (bedwongen):

'k Vraag niet wat je gelóóft — 'k vraag hoevéél.

Stans (aarzelend):

Wat ben jij klein geworden! Intresseert jou dat?

Cor:

Dat intresseert me!

Bettina (sussend):

Kinderen, kinderen....

Cor (bedwongen):

'k Vraag toch iets héél gewoons, niewaar, tante? Hoeveel was dat fooïtje?

Stans:

Heeft ze je dat dan zelf niet gezegd?

Cor:

Nee. Ceen woord.

Stans:

Vijf gulden — als je 't dan weten wil,

Cor:

Vijf gulden? (*zij knikt*) Dank je.

Bettina (*angstig*):

Ik ga heen. Ik kom weer gauw eens terug.

Stans (*bevreemd*):

Heeft u zoo'n haast?

Bettina:

Ja. 'k Ben liever niet getuige van kleine kwesties tusschen man en vrouw. Dag Cor. Dag Stans. Tot ziens.

DRIE EN TWINTIGSTE TOONEEL.

STANS, COR.

Cor (*na eene lange stilte, terwijl Stans een beweging naar de rechter achterdeur maakt*):

....Ik verzoek je hier te blijven.

Stans:

'k Wou even naar de keuken.

Cor (*snijddend*):

Om Mie te zeggen dat 't vijf gulden was?

Stans:

Wat bedoel je?

Cor (*ingehouden*):

Wat is 'r tusschen jou en die — dievegge?

Stans (*onbewogen-toonloos*):

Niets.

Cor:

Niets? (*zij ontkent*) Dan vergis 'k me.... (*een stilte*) Waarom heb je 't huishoudboekje in de laatste maanden niet bijgehouden?

Stans (angstig):

'k Ben 'r 'n beetje slordig mee geweest....

Cor:

Zoo slordig als met je linnengoed?

Stans (nervuus):

Wat wil je toch? Doe 'k me plicht niet? Doe 'k niet meer dan vroeger in 't huishouden? Hoe kom je ineens over kleinigheden te vallen? Dat dee je toch nóóit, Daar dacht je toch niet an...

Cor (ingehouden):

Die meid heeft de helft van jòuw goed in 'r wasch — die meid draagt jou toffels — daar heb je om gedraaid! — over den hond heb je gedraaid! — (heftiger) Jij wist gisteravond, dat zij m'n bureau had opengemaakt — of wist je dat niet? — (zij zwijgt) — je wist dat — en je heb me voorgelogen! — Waarvoor? — (heftig) Waarom sauveer jij die meid — die meid, die met jou jijt en jouwt? (Een stilte. Zij houdt zich aan 'n stoel vast, wankelt, laat zich er op vallen, blijft star van schrik). Antwoordt je niet? — Ik vraag of je niet antwoordt, Stans? — Waarom heb jij vanmorgen de klok verzet? , , , En die zestig gulden?....

Stans (toonloos):

Welke zestig?

Cor:

Die zestig gulden voor 'r jaardag! Hiéld jij zoo van die meid? Wou jij die zoo graag toestoppen? Was je dat ook vergéten, vergéten als met 't bureau, de toffels, den hond? Waarom heb je gister op 't bed gelegen, vóór je naar 't station ging? (een stilte). Wáárom was je gister zoo down? (een stilte). Wáárom ben je de heele laatste week zóó geweest, de laatste week — dat moet dan nà mijn brie zijn geweest, mijn brief waarin 'k je vroolijk en gelukkig schreef dat 'k thuis kwam! (een stilte). Dan moet jij wat te verbergen hebben! En — en — hahaha! — gek die 'k ben! — dan weet die meid, die meid die jij omkoopt, met je goed en je centen, dan weet die meid. (grijpt haar ruw beet).... Zeg op! Zeg op!.... (zij beweegt niet). Mot 'k 't uit je keel knijpen?

Stans:

Maak 'n end an m'n leven! 'k Smeek 'r je om!

Cor:

Met wie?

Stans (toonloos):

Met.... (wijst naar de zij van de piano).

Cor (achteruit stappend):

Met?... Met?... Met diè kerel! Bah!.... Bah!..., Wat is dàt walgelijk.... (zit verslagen neer).

Stans (na een lange stilte):

'k Dank God dàt je 't weet. Je mag met me doen wat je wil, nou je 't wéét. Je mag me de deur uitzetten, nou je 't wéét. O, 'k dank God dat je 't wéét.... 'k Had 't je willen schrijven — 'k heb geen moed gehad. 'k Heb 't je gister in 't station willen zeggen, toen je me aankeek — 'k dorst niet. 't Is één keer geweest, één keer, nà 'n concert toen....

Cor:

Hou je mond, 'k wil niks weten.

Stans:

Laat me uitspreken, toe, toe, toe!

Cor:

.... Uitspreken? Uitspreken!... Daarvoor is 't 'n béétje te laat.. Bah!.... Bah!.... Met dat gluiperig ellendelingetje!.... Waarmee ze dweept. Met z'n spel.... Enkel met z'n spel.... zoals ze me voorloog. En vannacht heb ik weer in 'r armen gelegen.... Vannacht heeft ze gehuild van geluk.... (beesch).. geluk.... geluk, dat ik, ik terug was.... bah!.... Bah.... (een lange stilte. Hij staat moeilijk op, sluit het bureau, na er eenige papieren uit te hebben genomen, grijpt de handtasch van de bagage).

Stans:

.... Doe dat niet, Cor.... (hij gaat naar de deur. Zij blijft zitten, praat onbewogen-toonloos). Doe 't niet.... Als je gaat — zóó gaat — drijf je me tot 't aller-ergste....

Cor (heftig):

Je heb je meid, je vriendin — je vriendin met wie je konkelde, die je compagnon was — doortrapte....

Stans:

.... Hou je niet in — zeg alles, alles! Je kan me nooit zoo vernederen, zoo verachten als ik 't me zelf doe.... Ik heb zoo geleden, zoo geleden.... Dien avond na dat concert, was 'k zoo ziek van melancholie, zoo ziek van eenzaamheid, zoo onder den indruk van de muziek.... Ik heb zoo geleden!.... In die ellen-

dige stemming, in die zieke stemming heeft hij.... hij.... (snik-kend) heeft hij — haast met geweld.... Ik was zoo laf, zoo afschuwelijk laf.... heb zoo geleden, zoo vreeselijk geleden... wou me verdrinken — dorst niet — wou me vergiftigen — dorst niet — wou wegloopen — dorst niet — wou die meid.. dorst niet....

Cor (ingehouden):

....Als die meid je niet verraden had, zou 'k dan ooit 'n woord van jou lippen gehoord hebben?....

Stans (schudt lang het hoofd in ontkenning — dan angstig-langzaam):

....Ik dorst niet — dorst niet — omdat 'k zooveel respect voor je heb.... (snikkend)en zoo waanzinnig-veel van je hou....

Cor (staat 'n moment in gefolterd nadenken — gaat naar de tafel, smijt er het valies op, zet zich met de rug naar haar toe).

Stans:

Cor.... Cor.... 't Is zoo'n hel hier geweest — zoo'n pijnbank.. Elk uur, elke miuuut dacht 'k an jou, jou.... smeekte 'k God om me te laten sterven.... Met m'n bloote borst heb 'k voor 't open raam gestaan, om ongeneeslijk-ziek te worden.... De krankzinnigste dingen heb 'k uitgehaald, om, om.... telkens met angst, angst voor den dood.... Drie eindeloze maanden ben 'k aan die meid — die meid — overgeleverd geweest — met handen en voeten gebonden overgeleverd — door 'n brief dien ze gestolen moet hebben — 'n brief met alles, alles 'r in — 'n brief van mij aan jou, Cor — aan jóú, Cor — 'n brief, dien 'k wanhopend laat in den nacht schreef — dien 'k den volgenden morgen weer wou verscheuren.... 'k Zou 'm toch nóóit, nóóit gepost hebben!....

Cor:

....Heeft zij dien....?

Stans:

....Gestolen.... Uit je bureau of ergens anders uit.... 'k Wou 'm terug.... soebatte 'r.... dreigde 'r.... met de politie.... 'r Was geen bewijs.... En als de commissaris 'm bij 'r gevonden had, zou 'k van schaamte.... O, wat heb 'k geleden!.... Ze heeft me zulke ontzettende dingen angedaan, me zoo gemarteld, vernederd, in 'r macht gehouden.... Wat ben 'k blij, dat jij 't eindelijk wéét, wéét, wéét!.... Wat ben 'k blij, dat 't met de nachtmerrie uit is — dat jij 't óók weet — dat 'k me niet

meer alleen af heb te kwellen, dat 'k.... dat 'k.... dat 'k....
(zakt glimlachend achterover).

Cor (aarzeland op haar toegaand):

....Stans....

Stans:

....Nee.... Nee.... Je moet me zoo laten — ik ben zoo gelukkig — zoo gelukkig — zoo gek van leegte in m'n hoofd — zoo.... (haar armen vallen slap neer).

Cor (kijkt haar lang aan, onbewegelijk, draagt haar de slaapkamer in, keert onmiddellijk terug).

VIER EN TWINTIGSTE TOONEEL.

COR, ANNEMIE.

Annemie (gekleed om uit te gaan, met de vogelkooi in de hand kijkt verwonderd rond, wil de slaapkamer inloeren, schrikt bij Cor's brusk binnenkomen).

Cor (ingehouden):

....Is je boeltje gepakt?

Annemie:

Dat spreekt.... laa-'k me geen twee keer zegge!.... Me cente asjeblief.... U heit me op staande voet opgezeid.... komme me drie maande voluit met kostgeld toe — en me sleutel.... (schreeuwerig omdat Cor snel de twee deuren sluit)Wat mot dat?Ben je wel wijs om me op te sluite!.... Ik schuit zoo 't raam op....

Cor:

....Waar is de brief? Kort en bondig — en geen bombarie — de brief!

Annemie,

....Welke brief?....

Cor:

De brief, brief!

Annemie (onnoozel):

....Brief?Brief? Of we nou alle-bei brief blijve schreeuwe — ik weet van geen brief....

Cor:

Goed. Ik heb den tijd. (steekt 'n sigaar op).

Annemie (neerzittend):

....Nou sijsie, daar zalle we dan maar bij gaan zitte....

Cor:

Dus niet goedschiks?

Annemie:

....Ik wacht op drie maande met kostgeld 'r bij — en me sleutel..

Gor:

Jij heb nergens 'n brief van m'n vrouw aan mij — over 'n historie die 'k al lang — al voor maanden wist — gezien....?

Annemie:

....Hèhèhè!.... Al voor maande!.... Ja, ja.... Dan zou u geen voet meer....

Cor:

Nou moet jij 'ns goed luisteren.... Aan dien brief is m'n vrouw en mij niet dat, niet dat gelegen. Overmorgen gaan we samen voor goed naar 't buitenland, naar de plaats waar ik vandaan ben gekomen — en dan raakt ons 't gebabbel van niemand meer.... Je kan 'm dus houden — of 'm voor honderd gulden aan me overdoen....

Annemie (met nadruk, valsch):

....Nee, nee — voor geen duizend — wa-'k heb, hè-'k....

Cor(kalm):

....Merci. Dat wou 'k maar weten — òf je 'm had! (schuift 't raam op, fluit)Hè, jongen! Wil jij even 'n boodschap voor me doen? Ja?.... Wacht dan 'n seconde.... (schuift het raam dicht)ZooMoet de politie je komen visiteeren?....

Annemie:

....Ja 'k la-me daar door de politie....

Cor:

....In je koffer zit-ie niet. Daar ben jij te glad voor, wat? met twee eendere sleutels!.... Je neefje zal je wel niet zoo bijzonder vrouwen.... Dus.... (krabbelt 'n paar woorden op 'n visitekaart)Daar! De jongen wacht. Moet de recherche?Moet 't op die manier, waar jij zooveel an m'n vrouw hebt te danken....

Annemie:

....Te danke?.... Ik?.... *(de vuisten ballend)* ...Ik te dånke!... Ik die van me kinderjare d'r slaaf ben geweest, d'r vuil heb geredderd, d'r po's heb geleeqd, d'r schoene gepoetst.... Ja, 'k héi 'm, héi 'm!.... En 'k ken 'm van buiten, van buiten, woord voor woord, beter as me naam — 'k héi 'r zoo me lol an gehad — zoo zitte spinne van plezier dat jij 'r deur uit zou....

Cor:

...Is 't genoeg!... Jij kwaadaardig schepsel, jij levend vergift.. *(naar 't raam toegaand)*.... Nou?....

Annemie:

....Ga je gang.... Doe wa-je niet late ken....

Cor *(aarzeland)*:

....Voor twee honderd?.... *(zij zwijgt)* Als de recherche 'm bij je vindt, krijg je geen cent — en ben je d'r bij.... Je sleutel is voldoende bewijs.... *(zij zit in nadenken)*Met je loon mee twee honderd vijftig....

Annemie;

....Driehonderd....

Cor *(grimmig)*:

Goed. *(schuift het raam weer open, werpt een geldstuk omlaag)*Dank je, jongen — 't is niet meer nodig....

Annemie:

Eerst de cente.... *(hij opent z'n bureau, legt drie bankjes voor haar neer)*En me sleutel....

Cor *(de band op alles leggend)*:

....De brief....

Annemie:

....As 'k hier niet geknipt ha gezete, en niet zoo stom was geweest 'm bij me te drage, ha-je 'm nooit.... *(bukkend naar haar schoen, dien zij uittrekt)*da's 't geheime laatje van me sikkretair.... ha-je 'm nooit uit me poote gekrege.... Affijn ik ken 'm van buiten — en as je 'm geleze heb, beleef 'k nog me plezier.... *(hem overreikend)*Exkeseer, dat-ie zoo warrem is.. *(graait het geld van de tafel)*Zoo nou ken 'k me koffer boven fatsoendelijk sluite! *(hij opent de deuren)*As 'k eerder an me stakker van 'n hond ha gedacht, die je naast de gasmeter.... ha-je meer kenne dokke....

Cor:

....Binnen de minuut 'r uit!

Annemie:

Eerst me koffer sluite.... En dan gane me sijsie.... (af).

Cor (gaat driftig op 't bureau toe, leest gretig bladzij na bladzij zit in nadenken, staat op, verbrandt den brief in de kachel, gebukt starend tot de laaiing ophoudt. Dan terwijl Stans in de slaapkamerdeurpost verschijnt en angstig z'n bewegingen volgt, zet hij zich opnieuw voor het bureau, laat het hoofd in de handen zakken).

Stans (stort zich op de knieën voor hem. Hij kijkt haar aan, slaat de armen om haar heen).

Annemie (in de achterdeur):

....Me koffer zal 'k (kwaadaardig) God, God.... wat 'n vuile karakters!.... (smijt de deur dicht, af).

Doek.

Amsterdam, April 1905.

ABONNEMENTEN „NAAR VRIJE KEUZE” UIT DEN VOLLEDIGEN BOEKCATALOGUS VAN DE WERELDBIBLIOTHEEK

(ruim 750 werken)

Om ieder gelegenheid te geven zich ook onze reeds verschenen uitgaven tegen aanmerkelijk verlaagden prijs aan te schaffen, hebben wij onze ABONNEMENTEN NAAR VRIJE KEUZE ingesteld, opklimmend van f 15.— tot f 250.—, met kortingen van $16\frac{2}{3}\%$ tot 36 %.

Dat wil zeggen: Wie uit onzen volledige catalogus een aantal werken uitkiest ter waarde van:

Prijs	Betaalt in eens	Of in 4 Driemaandelijke Termijnen	Of in 10 Maandelijke Termijnen
Gld.	Gld.	Gld.	Gld.
15.—	12.50	4.— + 3 × 3.—	1.75 + 9 × 1.25
25.—	20.—	5.50 + 3 × 5.—	2.50 + 9 × 2.—
35.—	27.50	7.— + 3 × 7.—	3.25 + 9 × 2.75
50.—	37.50	9.50 + 3 × 9.50	4.25 + 9 × 3.75
75.—	55.—	15.— + 3 × 13.50	6.— + 9 × 5.50
100.—	70.—	18.— + 3 × 17.50	7.50 + 9 × 7.—
150.—	100.—	25.50 + 3 × 25.—	10.50 + 9 × 10.—
200.—	130.—	33.— + 3 × 32.50	13.50 + 9 × 13.—
250.—	160.—	40.50 + 3 × 40.—	16.50 + 9 × 16.—

Als de prijs der gekozen boeken de genoemde bedragen iets overschrijdt wordt het surplus (zonder korting) bij den eersten termijn gevoegd. B.v. kosten de boeken f 15.65, dan betaalt men f 13.15 in eens, of f 4.65 plus 3 maal f 3.— of f 2.40 plus 9 maal f 1.25.

Van elken titel mag slechts één exemplaar worden gekozen in elk abonnement. De volledige VONDEL-uitgave kan niet in een Abonnement NAAR VRIJE KEUZE worden opgenomen.

De boeken worden direct bij betaling van den eersten termijn geleverd.

Geïllustreerde uitvoerige catalogus 50 cents!